

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
зкладами освіти

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота
ДОСЛІДЖЕННЯ НОВИХ МОЖЛИВОСТЕЙ
НАВЧАННЯ РУКОДІЛЛЮ В 1-4 КЛАСАХ
БАРТА ВІВІЕН ЖОЛТІВНА
Студентка IV-го курсу
Освітня програма: 013 Початкова освіта
Ступінь вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена Вченою радою ЗУІ
Протокол № 103-Вн від 23.11.2022 року

Науковий керівник:

Габода Єва Бейлівна
старший викладач

Завідувач кафедру:

Біда Олена Анатоліївна,
доктор пед. наук, професор

Робота захищена на оцінку _____, «___» _____ 202_ року

Протокол № _____ / 2023

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

**Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладами освіти**

Кваліфікаційна робота
ДОСЛІДЖЕННЯ НОВИХ МОЖЛИВОСТЕЙ
НАВЧАННЯ РУКОДІЛЛЮ В 1-4 КЛАСАХ

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Виконала: студентка IV-го курсу

Барта Вівієн Жолтівна

Освітня програма: 013 Початкова освіта

Науковий керівник: **Габода Єва Бейлівна**

старший викладач

Рецензент: **Тягур Василь Михайлович**

канд. педагогічних наук

Берегове
2023

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

**Pedagógia, Pszichológia, Tanító, Óvodapedagógia, Oktatás- és Intézményvezetés
Tanszék**

**A KÉZIMUNKA TANÍTÁS ÚJSZERŰ
LEHETŐSÉGEINEK VIZSGÁLATA 1-4
OSZTÁLYBAN**

Szakedolgozat

Képzési szint: alapképzés

Készítette: Barta Vivien

IV. évfolyamos hallgató

Képzési program: 013 Tanító

Témavezető: Gabóda Éva

adjunktus

Recenzens: dr. Tyahur László

docens

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
I. НАВЧАННЯ РУКОДІЛЛЯ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ.....	8
1.1 Важливість ремісничої справи та рукоділля	8
1.2 Історичний підхід до викладання рукоділля	11
II. МЕТОДОЛОГІЧНІ ВИМОГИ ДО ВИКЛАДАННЯ РУКОДІЛЛЯ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ.....	15
2.1 Навчання рукоділля в новій українській школі	15
2.2 Відмінності та подібності в старій та новій програмі в межах предмету «Технологія».....	17
III. ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДИК ВИКЛАДАННЯ РУКОДІЛЛЯ В НУШ.....	20
3.1 Мета дослідження та гіпотези	20
3.2 Аналіз та результати дослідження.....	21
ВИСНОВКИ	43
РЕЗЮМЕ.....	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	47
ДОДАТКИ	50

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	6
I. A KÉZIMUNKA OKTATÁSA AZ ELEMISZINTJÉKBEN	8
1.1 A kézművesség, kézimunka jelentősége az ember életében.....	8
1.2 A kézimunka oktatásának történeti megközelítése	12
II. A KÉZIMUNKA-TEVÉKENYSÉG MÓDSZERTANI KÖVETELMÉNYRENDSZERE ALSÓ TAGOZATBAN.....	15
2.1 Kézimunka tanítás az új ukrán iskolában	15
2.2 Eltérések és hasonlóságok a régi és az új tervben a technológia tantárgyon belül	17
III. A KÉZIMUNKA OKTATÁSÁNAK VIZSGÁLATA A NUS KERETEIN BELÜL	20
3.1 A vizsgálat célja, hipotézisei	20
3.2 A kutatás elemzése és eredményei.....	21
ÖSSZEFOGLALÁS	43
РЕЗЮМЕ.....	45
FELHASZNÁLT IRODALOM.....	47
MELLÉKLET	50

BEVEZETÉS

Világunkat folyamatos változás és fejlődés jellemzi, amivel nemcsak lépést kell tudnunk tartani, de meg kell tanulnunk megérteni, alkalmazni újításait miközben megőrizzük értékeit. Ez csak akkor valósulhat meg, ha az iskolából kikerülő gyerekeket olyan alapokkal látjuk el, ami segít megérteni környezetünket, felismerni a benne rejlő szépséget és lehetőségeket. Mindezt a hagyományos tanítási módszerekkel már egyre nehezebb megvalósítani, hiszen megváltozott a gyerekek érdeklődése, motiváltsága és az őket körülvevő környezet is. Ezért vált szükségessé az ukrán közoktatás reformja, amelynek köszönhetően 2017-től fokozatosan több változtatás is történt az oktatásban, a tanulók új környezetben, megváltozott formában, új eszközök segítségével sajátíthatják el azt a követelményrendszert, amit a NUS alapján a pedagógus közvetít számukra a rendhagyó órák keretein belül, erre 2018/2019-es tanévben tértek át az iskolák Ukrajnában. A reform célja egy olyan oktatási rendszer felépítése, melyben a pedagógus a szülővel együtt azon dolgozik, hogy a gyerekek észrevétlenül sajátítsák el mindazt a tudást, aminek segítségével megtalálhatják helyüket a társadalomban, és egészséges személyiséggé érhetnek (Ukrán Oktatási Minisztérium, 38-39. sz. rendelet 380. cikkely).

A NUS nagy hangsúlyt fektet az egyéni és csoportos munkákra, a kreativitás, problémamegoldó-készség és esztétikai érzék fejlesztésére. Erre ad jó lehetőséget a kézimunka, ami a gyermek egyik első alkotó tevékenysége és fontos eszköze a személyiség fejlesztésének. Általa képet kapunk a vágyaikról, érzelmeikről, örömeikről, bánatukról, szorongásaikról, élmény és fantáziavilágukról. Ez segíthet számukra a környező világ tárgyainak jobb megismerésében, az alapanyagokkal való bánás elsajátításában és általa alkalma nyílik az önkifejezésre. Ezen indokok kapcsán választottam a kézimunka jelenlegi oktatásának vizsgálatát kárpátaljai magyar iskoláinak elemi osztályaiban. Szakdolgozatomban arra keresem a választ, hogy milyen szerepe és jelentősége van a gyermek fejlődésében az ábrázoló tevékenységnek, és hogy milyen újfajta lehetőségei vannak a kézimunka tanításának, elemi osztályokban, milyen változtatások történtek ezen a téren az oktatásban a NUS-nak köszönhetően, és hogy ezek milyen hatással vannak a gyerekek fejlődésére (Ukrán Oktatási Minisztérium, 38-39. sz. rendelet 380. cikkely).

Ebből a célból végzett kutatásom alapját a kárpátaljai magyar alsó osztályban dolgozó pedagógusok körében végzett kérdőíves felmérés adja. Célom a válaszok alapján képet kapni többek között arról mennyire vannak megelégedve az új oktatási formával, annak újszerű lehetőségeivel. Rá kívánok világítani, melyek azok a tantárgyon belüli témák, területek,

amelyek az előzőhöz képest változáson mentek keresztül a művészeti nevelés oktatása kapcsán, ezek mennyire megvalósíthatóak, alkalmazhatóak, mi az észrevételük ezzel kapcsolatban a tanítóknak. Kutatásom eredményességét az alábbi szakirodalmak tanulmányozásával kívánom alátámasztani, amelyek közül kiemelném Gécziné Laskai Judit: *Kézművesség (a technika, gyakorlat és életvitel tantárgy kiegészítő jegyzete)*, *Kell-e és lehet-e a néphagyományt tanítani/tanulni?* és a *Hagyományismereti tankönyveket*, valamint Baksa Brigitta: *Néprajz az iskolában. A néprajzi ismeretek tanításának múltja és jelene*, és az ukrán Oktatási Minisztérium a témával kapcsolatos hivatalos honlapján elérhető dokumentumokat, valamint az alsó osztályos Iván Markovics Veremijcsik régi Munka tankönyveit és Maszol Ljudmilla, Hajdamaka Olena, Kolotyilo Okszana által írt Új Művészet tankönyveket.

I. A KÉZIMUNKA OKTATÁSA AZ ELEMI OSZTÁLYOKBAN

A gyerekek neveléséről alkotott elmélet sokat változott az elmúlt évszázadokban. Annak fontossága, azonban vitathatatlanul megmaradt, hiszen a ma gyermekein alapul majd a jövő társadalma. Hogy milyen felnőtté válik valaki, abban kiemelkedő szerepet tölt be a kisiskolás kor. A tanárnak ezt figyelembe véve kell a megfelelő módszerekkel és eszközökkel fejleszteni a gyermekek készségeit. Az itt lerakott alapok nagymértékben határozhatják meg a későbbi felnőtt érdeklődési körét, értékrendjét, esztétikai érzékét és kreativitását is. Figyelembe kell venni, hogy a kézimunka foglalkozásokon a gyereknek alkalma nyílik az önkifejezésre, közelebbivé és megfoghatóbbá válik számára a környezete, és az elvégzett munka során apró örömeik és sikerek is érik. Alapvető fontosságú az is, hogy a tanár számára alkalom nyílik népi kultúránk megismertetésére, nemzeti hagyományaink ápolására, ami számunkra, Kárpátalján élő kisebbségként, megmaradásunk zálogát jelenti. A különböző népi motívumok eszközeivel fejlődhet a gyerekek esztétikai érzéke, nyitottá válnak a világ dolgaira és általa sikerül fontossá tenni múltunk megőrzését, és más népek kultúráját tiszteletét is.

1.1 A kézművesség, kézimunka jelentősége az ember életében

Világunkban minden változik és újul, ahol a bemagolt törvényszerűségek és szabályok már nem mindig jelentenek megoldást. Ezért a gyerekeket arra kell ösztönözni, hogy rugalmasan gondolkodjanak, értékes alkotásokat hozzanak létre, és megoldják a kihívásokat, amelyekkel napról napra szembesülnek. Ezt azonban nem olyan egyszerű megvalósítani, hiszen nem könnyű megtalálni azt az utat, amelyen a gyerek is szívesen halad és azt az eszközt, amivel észrevétlenül sajátítja el mindazt a tudást, ami a későbbiekben segítségére lehet a számára. *„Olyan korban, amikor mind a konstruktív, mind a destruktív tudás a leghihetlenebb ugrásokkal halad előre, és egy hihetetlen atomkorszakba torkollik, az igazán kreatív adaptáció tűnik az egyetlen lehetőségnek arra, hogy az ember lépést tudjon tartani a világban kaleidoszkópszerű változásokkal”* (Rodgers (é.n.), id. Biró, 2016). Nem szabad figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a gyermek kiegyensúlyozott fejlődésében fontos szerepet tölt be a kreatív gondolkodás, hiszen ez egy olyan emberi lehetőség, mellyel újat lehet teremteni (Tóth - Király, 2006). Ennek érdekében már gyerekkorban hangsúlyt kell fektetni annak fejlesztésére, és ez legkönnyebben a művészi kifejezőmódok

gyakorlásával érhető el. A kézimunka tevékenységek alkalmasak arra, hogy megmozgassák a fantáziát, fejlesszék a problémamegoldó képességet, rugalmas gondolkodásra ösztönözzenek. A vizuális kommunikáció, mint kifejezésforma pótolja és kiegészíti a nyelvi kommunikációt, bővíti az önkifejezés lehetőségeit. Általa fejlődik az esztétikai érzékenység, a térlátás, a fantázia és a finommotorikus készség is. A kézimunka tehát ennek az összetett fejlesztő hatásának köszönhetően a nevelés egyik legfontosabb eszközévé válik (Fenyvesi, 2014).

A XX. századtól egyre inkább veszélybe került az „apáról fiúra öröklődő szellemi örökség”, ami részben a rokoni és családi kapcsolatok lazulásának, részben pedig annak köszönhető, hogy megszűntek azok a csoportos munkák, ahol ezek természetes módon továbbadtak. Ezért annak megismertetése, továbbadása, mára az iskolák feladata lett (Paládi - Kovács, 2015). A kézimunka tevékenységek során alkalom nyílik népi kultúránk megismertetésére, nemzeti hagyományaink ápolására, ami különös fontossággal bír. A különböző népi motívumok, díszítőművészet eszközeivel nemcsak a gyerekek esztétikai érzéke fejlődhet, hanem nyitottá válnak a világ dolgaira és általa sikerül fontossá tenni múltunk megőrzését, és más népek kultúráját is. (Trencsényi, (1993.) id. Géczi, 2015). A népi motívumok, díszítések sajátos jelrendszere tükrözi az adott népcsoport hiedelmeit, világképét és közösségi tudását is, ezért elengedhetetlen annak megismertetése (Bucherna - Faust - Zadravecz, 2005).

A kézművesség – a kézműves szakmák egybefoglaló neve, valamint olyan egyedi eljárás, aminek eredményeként kézzel és szerszámok segítségével hoznak létre olyan tárgyakat, amelyek a hagyományokra épülnek. Míg a kézművesség szakmává nem vált maga a kézműves személye nem volt fontos, hiszen addig csak maguknak, vagy szűkebb környezetüknek készítettek tárgyakat az emberek. Ezek a dolgok a mindennapi élethez szükséges kellékek voltak, mint például a bútorok, edények, fegyverek, szerszámok, textíliák stb. Az ezeket előállító mesterségek egyes ágai ősi formában élnek még ma is, történetük nagyon régre nyúlik vissza. A hagyományos paraszti társadalom megszűnésével azonban elveszett annak lehetősége, hogy a korábban szülőről gyermekekre öröklődő kézműves mesterségek régi formában továbbadjanak. Sőt világunkban sok olyan feladatot, amit korábban kézzel és kézi szerszámmal készítettek el, mára gépek végzik, ami megszünteti az alkotást magát, azaz a közvetlen kapcsolatot a kéz és a mű között. Ezáltal eltűnik az alkotás okozta öröm és sikerélmény is, hiszen már sokszor nem az ember hozza létre közvetlenül a művet, hanem a gép termelésének eredménye lesz. Az ember és alkotása

már nem lesz olyan egyedi, elidegenedik tőle a közvetlen kapcsolat hiánya miatt (Géczi-Laskai, 2015).

Életvitelünk és szokásaink megváltozásával nem szabad elfelejtenünk azt a tényt, hogy jövőt csak úgy építhetünk, ha felhasználjuk a múlt eredményeit a mában, és igyekszünk továbbadni azt gyermekeinknek, még akkor is, ha az már a megszokott természetes formájában nem valósulhat meg. *„A néphagyomány, a népi tudás a magyar nemzeti műveltség tartozéka. A középosztálynak annyira magáévá kell ezt tennie, mint amennyire sajátja a magyar nyelv. Nem elégedhetünk meg tehát azzal, hogy népi elemeket vegyünk át a magasabb műveltségünkbe, hanem a nemzeti műveltség alapjává kell tennünk a néphagyományt”* (Györffy, (1939) id. Baksa, 2015).

A hagyományok ápolása minden nemzet életébe fontos szerepet kell, hogy betöltsön, ami múltunk megismerésével és annak tiszteletével kezdődik. A hagyományápolás részét képezi, kulturális örökségünkön kívül az emberiség kezdeti korszakainak a megismerése is, ez leginkább a régi mesterségekből, művészetekből, és az emberek régi gondolkodásmódjának megfigyeléséből sajátítható el (Hédervári, 2008).

Ahhoz, hogy megtaláljuk helyünket a világban, hogy megértsük, kik vagyunk valójában, elsősorban meg kell ismernünk hozzá a múltunkat, hogy honnan jöttünk. Miután egy gyermek megismeri saját családját, múltját, történetét és szokásait, sokkal könnyebben össze tudja vetni saját korával szokásaival, tapasztalataival. Ez fontos szerepet kap az identitás kialakításában és megerősítésében, és az önkép megalkotásában is. A család, a baráti kör, a lakóhely, az ország, a nemzet ahová tartozunk, mind meghatározza azt, hogy kivé válunk, ennek jelentősége és megismertetése már kisiskoláskorban kiemelkedő fontosságú. Hiszen a gyerekek egyre inkább a virtuális világban élnek, az okostelefonok és különböző online játékoknak köszönhetően elszakadnak a valóságtól. A régi szokások hagyományok, mesterségek bemutatásával, a természetből élő ember kultúrájának élményszerű megismertetésén, megértésén keresztül viszont valós tapasztalatokat biztosíthatunk a számukra, miközben fejlesztjük szépérzéküket is (Kántor - Rigó, 2013).

A technika óra pedagógiai célja kell, hogy legyen az olyan elméleti és gyakorlati ismeretek elsajátítása, mely segítségével a tanító a tantervben szereplőket eredményesen tudja megvalósítani. Feladata pedig, hogy közvetítse a természet, a társadalom fejlődésének törvényszerűségeit, rávilágítson a múlt és a jelen kapcsolataira. Olyan életre készítse fel a gyerekeket, ahol a technika a természettel együtt egymást erősítve fejlődik (Géczi - Laskai, 2015).

Felvetődik a kérdés, hogy átadható-e az iskolai módszerek segítségével, műveltségünknek az a része, amely eddig öröklődött, és nem az iskolai tanítás részét képezték. Bár vitatott, hogy hagyományaink ismerete, ápolása, több nemzedék tudása megtanítható-e megfelelő módon az utókor számára ilyen kereteken belül, de az nem kétséges, hogy szükséges, hiszen tény, hogy a hagyományos belenevelődés lehetősége ma már elveszett. A mai gyerekek már nem a belenevelődéssel tanulják a tárgyalkotást, és a népi tárgykultúra ismereteit sem tapasztalással szerzik meg, ezért fontos, hogy az öröklődő hagyományokat - iskolai szinten- újra kell tanulni és tanítani is. A gyerek iskolába kerülésekor az első lépés, hogy az óvodai nevelés eredményire támaszkodva megalapozzuk számára a művészet kapcsolatát a komplex élmények biztosításával. A népművészet nyelve magába foglalja az anyanyelvi nevelést és fejlesztést, valamint a sokoldalú képességfejlesztést is, mint például az érzékszervi, mozgáskoordinációs és egyéb pszichikai, fiziológiai képességek fejlesztését. Segít a gyerekek játék-, mozgás-, ritmus- és együttlét igényének kielégítésében, kisiskoláskorban. Ennek egységes nevelése alkalmas arra, hogy a gyerekek fejlődésük során figyelmet fektessünk a gyerekek sokféleségére és egyéni fejlettségükre (Trencsényi, (1993.) id. Géczi - Laskai, 2015).

Az esztétikai- művészeti nevelés folyamatában fontos, hogy olyan alkotásokat hozzanak létre a gyerekek, amelyekről úgy érzik, hogy értékesek, akár saját maguk számára, de el is ajándékozhatják, így mások számára is. A munka közben tapasztalattal, sikerélménnyel gazdagodnak, ami növeli magabiztosságukat, és felkelti érdeklődésüket az adott folyamat iránt (Bakos - Bálványos et. al, (2000), id. Géczi - Laskai, 2015).

A kézimunka jelentőségét erősíti a gyerekek fejlődésében az is, hogy a vizuális nevelés nagyobb részét képezi. A tanulók megismerkedhetnek ezeken a foglalkozásokon a különböző természetes anyagokkal és eszközökkel, és elsajátíthatják annak felhasználási lehetőségeit, átalakíthatóságát. Megtapasztalhatják a természet gazdagságát, forma és színvilágát. Mindeközben kiválaszthatják maguk számára azt a vizuális tevékenységi formát, amelyben jól érzik magukat, és általa ki tudják fejezni élményeiket, vágyaikat, érzéseiket. Az alkotás közben érzett öröm sikerélménye, segít az önkifejezésben más alkotások befogadásában, ezáltal a kézimunka maga értékes és érdekes emberformáló tevékenységgé válik (Benedek - Sándor, 2018).

1.2 A kézimunka oktatásának történeti megközelítése

A tantárgy megnevezései közül a kézimunka vagy technika elnevezés a legismertebb, de az évtizedek folyamán alkalmazták már a női kézimunka, műhelygyakorlatok, gyakorlati foglalkozás, háztartási ismeretek (fakultáció), életvitel és gyakorlati ismeretek műveltségterület, technika és életvitel elnevezéseket is akár magyarországi, hazai, vagy nemzetközi viszonylatról legyen szó. Tanításának egyetemes előzményei az időszámításunk előtti rabszolgatartó társadalomig nyúlnak vissza, ahol a munkát még szabad emberhez méltatlan tevékenységnek tartották ugyan, így többnyire csak a rabszolgák foglalkoztak vele. A középkorban már megjelenik a szövés, fonás, hímzés tanítása a zárdában nevelkedő lányok életében, és a különböző kézműves céhekben is folyt a fiúk képzése. Sőt a Comenius által összeállított tantárgyak között is tanultak a fiúk kézművességet a lányok pedig szövést, fonást, háztartási ismereteket. A 17. század közepétől jelentek meg azok a nézetek, melyek azt hangsúlyozták, hogy a nevelés és az élet, az ismeret és a gyakorlat össze kell hogy kapcsolódjon. Már Apáczai Csere János Magyar Encyclopédiájában is olvashatunk a „*Tudni szükséges dolgok*” címszó alatt arról, hogy mennyire fontosak az ipari és technikai ismeretek, a kézimunkázás, a háztartás célszerű vezetése. Ezt követően egyre fontosabbá vált az a nézet, hogy a kézimunkát, a gyakorlati ismereteket oktatni kell, így került be új tantárgyként a népiskolai tantervbe 1905-ben. Az első világháborút követően pedig, az 1921-es törvény kihangsúlyozta, hogy az iskolai nevelést olyan gyakorlati alapokra kell fektetni, ami már az elemi iskolától kezdve felébreszti a gyerekekben a munka örömét, az ipari foglalkozás iránti érzéket, a kézimunka becsületét gyakorlati műhelyeken keresztül. A kézimunka oktatása ekkor már kötelező tantárgyként szerepelt. Célja többek között a kez ügyesség, formaérezék, szemmérték, az ízlés fejlesztése, valamint a tanulók munkavágyának felkeltése. A gyerekek 1-2. osztályokban játékos formában ismerkedtek meg papírhajtogatás és az agyagformálás lehetőségeivel. 3. osztálytól a fiúk papírral és agyaggal a lányok horgolással, kötéssel, hímzéssel, varrással foglalkoztak. Magyarországon az 1925 – 1940-es évek közepéig minden osztályban szerepelt a kézimunka, mint gyakorlati foglalkozás. Később a gimnáziumok oktatásában is megjelent a technika tantárgy oktatása, ahol célként szerepelt a készségek és jártasságok kialakítása is, valamint fontossá vált a problémalátás és megoldás fejlesztése. Az 1958-78-as reformnak köszönhetően pedig műszaki, majd technikai tanszékek jöttek létre a főiskolákon és megindult a technikaszakos tanárképzés (Géczi-Laskai, 2015).

Bár a kézimunka vagy technika, mint tantárgy korán megjelent az iskolai oktatás egy-egy területén, de annak hagyományápoló, hagyományőrző jelentőségére nem fektettek hangsúlyt. Ez annak volt köszönhető, hogy sokáig hagyományos formában, a mindennapi élet részét képezve adódtak át ezek a múltunk megőrzésében oly fontos szerepet játszó foglalatosságok. Az emberek néphagyományokhoz való viszonya napjainkban azonban nagyon ellentmondásossá vált, mivel a hagyományőrzés valamint a hagyományoktól való elszakadás egyaránt előfordul, ennek oka azonban nem egyértelmű. Tehát biztos, hogy a néphagyománnyal kapcsolatos programok, valamint a kézzel készített dolgok iránti érdeklődés folyton változik, de létezik. Az iskoláknak is szerepe volt abban, hogy módszereivel és ismeretanyagával a paraszti kultúrát lerombolta. A társadalmi, rokoni, baráti közösségek szétesése miatt egyre több feladat hárult az iskolára, ami viszont nem tudta pótolni az egykori tanító-nevelő szerepet. A munkaórákon leginkább a valószerű megközelítés került a középpontba, így kiszorult a néphagyomány egyébként is rendszerezetlen ismertetése (Gécziné Laskai, 2013). Ezért a 21. századra különösen fontossá vált annak oktatása. Sokan egyetértettek Győrffy István kezdeményezésével, mely szerint a nemzeti műveltséget a néphagyomány alapjain kell felépíteni, és ezt az építkezést nevelési és oktatási intézetekben kell elkezdni. Olyan neves emberek segítették az ezzel kapcsolatos munkálatokat, mint Bálint Sándor, Karl János, Bodor Antal, Tálasi István stb. (Baksa, 2009).

Győrffy István munkájában többször is kiemelte a néprajzi ismeretek fontosságát egy nemzet megmaradásában: „*A néphagyomány tart meg bennünket magyarnak s a nemzetközi műveltség tesz bennünket európaivá. Ha azonban csak az európaiságra törekszünk, lehetünk nagyműveltségű népek, de minél hamarabb megszűnünk magyarok lenni.*” (Baksa, 2009).

1973-ban Kósa László és Szemerkenyi Ágnes néprajzi kalauzt készített Apáról fiúra címmel. Ahol bemutatja a népi kultúra legfontosabb területeit abból a célból, hogy a felnövekvő nemzedéknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy meg tudja különböztetni a divatos, népies giccset az igazi értékektől (Kósa - Szemerkenyi, 1975). 1979-ben jelent meg Balassa Iván és Ortutay Gyula Magyar néprajz című kézikönyve, amely teljes körű áttekintést nyújt a néprajz legfontosabb kérdéseiben. Az 1980-as évektől Magyarországon több oktatási és művelődési intézményben vezették be a népművészeti és népismereti tantárgyak tanítását. A magyar nemzeti kultúra népi gyökereinek ápolására nevelte tanítványait többek között Timaffy László, Ködöböcz József, Barsi Ernő, Bakos József és Liszka József (Baksa, 2009).

Ukrajnában még vita folyt a népismeret oktatásáról, amikor a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség, felismerve a hagyományőrzés szerepét pályázatot hirdetett egy

népismereti tanterv megírására. 1993-ban jelent meg a Bagu Balázs által összeállított tanterv. A bátyúi születésű magyar nyelv és irodalom szakos tanár munkájában kiemeli, hogy a kisebbségben élő kárpátaljai magyarság számára megtartó szerepe van a népismeretnek, ami nemcsak néprajzi, hanem a szülőföld és a magyarság ismeretét is kell, hogy tartalmazzon (Bagu, 1993).

A 21. századra már sokak számár egyértelművé vált, hogy az emberi közösségek létének feltétele a hagyományok ápolása, és ismerete. És az is világossá vált, hogy a hagyomány nem a változás ellentéte, hanem magában hordozza azt. A jövő nemzedékével kiemelkedően fontos a hagyományok megismertetése, hiszen rajta keresztül sikerül úgy átadni elődeink tudását, hogy közben a társadalomban bekövetkező változásokat is követhetjük. A nemzedékek óta felhalmozott tudás, tapasztalat átadása egy újabb generációnak megmaradásunk elengedhetetlen feltétele, és ebben játszik mára fontos szerepet az iskola, a változó társadalmi viszonyoknak köszönhetően. Az oktatás egyik feladata tehát nem más, mint a hagyományokba való belenevelés, ami az életben fellelhető szerepek megtanulását/megtanítását jelenti. Ehhez elméletben és gyakorlatban is figyelembe kell venni azt a történelmi múltat, aminek célja a jelen valósága (Géczi - Laskai, 2013).

A technika vagy kézimunka órák jelenleg általános részét képezik az ukrán oktatásnak, általános iskolában, 1 – 9 osztályban. Korábban külön tantárgyként volt jelen a munkaóra a tanítás folyamatában “Munka óra”, “Technika óra” megnevezéssel, a 2018-ban elindított NUS alapján azonban integrált órák keretein belül jelenik meg a rajz, az ének, a munka és művészeti nevelés anyaga, elmosva a határokat e tantárgyak között. Az új tanterv figyelembe veszi, hogy a kisgyermek nevelésére a művészetek a legalkalmasabbak, hiszen azok az érzelmek felől közelítik meg a világot és nagy hangsúlyt fektet a gyerekek kulturális és szociális fejlődésére is (Hrescsenkó, 2016)

II. A KÉZIMUNKA-TEVÉKENYSÉG MÓDSZERTANI KÖVETELMÉNYRENDSZERE ALSÓ TAGOZATBAN

„Azok a munkák, amikre ma készítik fel a szakképzésben a gyerekeket, már jelenleg sem léteznek, és pláne nem lesznek a jövőben. Egyre gyorsabbak a változások, és többször kell újratanulni mindent az életben, ezért az iskola rugalmasságra, vállalkozó kedvre, kreativitásra, tanulásra és újratanulásra kell hogy felkészítsen, nem pedig fix dolgok beépítésére.”

(Vekerdy Tamás, 2016)

2.1 Kézimunka tanítás az új ukrán iskolában

Életvitelünk, szokásaink sokat változtak az elmúlt évtizedekben, és ez így természetes. Ahogy változik a világ, hiszen folytonos fejlődésben van, úgy időről időre változik az emberek érdeklődési köre, szükséglete, elfoglaltsága. Ezzel a fejlődéssel azonban az oktatásnak is együtt kell haladnia, hogy lépést tudjon tartani a gyerekek érdeklődési körével, fejlődésével. Hiszen ma már a tanulókat sem ugyanaz érdekli vagy nem olyan formában, mint 10-15 évvel ezelőtt. Ezt figyelembe véve kell tudnunk átadni őseink tudását a jövő nemzedéke számára és felkészíteni őket az előttük álló kihívásokra. Valami olyan közös utat kell felépíteni számukra, ami az őseink tudására támaszkodva készíti fel őket a modernizált jövő továbbépítésére. Ukrajna Oktatási és Tudományos Minisztériuma szem előtt tartva ezen változásokat 2017-ben egy új oktatási tervet dolgozott ki az alsó osztályosok számára a NUS keretein belül, amire a 2017-2018-as tanévben 100 iskola tért át Ukrajnában, az ezt követő éven pedig mindenütt kötelezővé vált országunkban (Ukrán Oktatási Minisztérium 1021. sz. rendelete 2017.07.13.).

A reform végrehajtására több okból is szükség volt. Szakértői vélemények alátámasztották, hogy az elmúlt évtizedekben, Ukrajnában egy átlagos tanuló idejement tudást kapott, aminek nem megfelelő sem a mennyisége, sem a minősége. A gyerekek ezt a részben felfogott tudást sokszor nem képesek alkalmazni az életben, a különböző problémák megoldására. A munkaerő piacon azonban olyan emberekre van szüksége az országnak, akik képesek lesznek egész életük folyamán tanulni, célokat kitűzni, kritikusan gondolkodni és csapatban dolgozni, csak ezekkel a jellemzőkkel válhat igazán sikeressé a jövő generációja, amire viszont jelenlegi oktatásunk nem készíti fel őket. Ezeket a tényezőket figyelembe véve Ukrajna Oktatási és Tudományos Minisztériuma, radikálisan megreformálta az oktatást, új rendszert dolgozott ki, és elindította az Új Ukrán Iskolát. Ennek köszönhetően megváltozott a tanterv, a követelményrendszer és maga az oktatás környezete is. Az oktatási reform

végrehajtása miatt a kormány jelentős pénzügyi forrásokat irányított át a felmerülő költségekre. Minden osztályt, ami a NUS alapján tanul új padokkal, bútorokkal, didaktikai játékokkal, elektronikus eszközökkel szereltek fel. Új módszertani követelményrendszer lett állítva a tanár elé is, akinek már nemcsak a hagyományos formában kell törekedni az ismeretek átadására. Ezért figyelmet fektettek a tanítók felkészítésére, az órák eszközellátására is. A NUS alapján az elemi iskola 1-4 osztályán belül két szakaszt különítenek el, amin belül figyelembe veszik a gyerek fejlődésének életkori sajátosságát, különböző szükségleteit. Az oktatás 9 terület köré csoportosul: matematikai, természeti, nyelvi- irodalmi, technológiai, társadalmi és egészségügyi, információs, testnevelési, polgári és történelmi, valamint művészeti. Az új tantervnek köszönhetően új tankönyvek is készültek minden tantárgyhoz, ami több helyen nagyobb változtatásokat is tartalmaz, így került például egy tankönyvbe a munka-, ének- és rajzóra anyaga is. Az ukrán osztályok esetében a tankönyv ellátottsága nem okoz gondot, a tanítónak a különböző szerzők, kiadványok között van lehetősége választani. A magyar osztályok ilyen téren, ahogyan korábban is, korlátok közé szorulnak, hiszen csak azokat a könyveket kapják meg, amelyek lefordításra kerültek (Hrescsenkó, 2016). A reform bevezetésével párhuzamosan azonban a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség kezdeményezésének köszönhetően a Kárpátaljai Pedagógus-továbbképző Intézet közreműködésével sikerült elérni, hogy Ukrajna Oktatási és Tudományos Minisztériuma engedélyezze a magyarországi tankönyvek használatát a magyar tannyelvű első osztályokban, ami leginkább a magyar nyelv oktatására és olvasásra fókuszál (Bodor, 2018).

Fontos változtatás az is, hogy az óvoda után az iskola 1-2 évében leginkább játékos formában történik a tananyag elsajátítása, hogy a gyerekek ne kényszerként éljék meg az egész folyamatot. Ennek fontosságára már többen is rávilágítottak, hiszen a játékon keresztül sokkal könnyebb elérni a gyereket: *„A gyerek először játsszon, és ha ebben elfáradt, akkor majd kedvvel, önként veti magát a tanulásra. Mert a gyerek nem lusta, hanem kezdettől fogva mérhetetlenül kíváncsi, és igyekszik elsajátítani a világot. Lustává csak akkor lesz, ha igényeit, testi és lelki szükségleteit újra és újra semmibe veszik, mint ez nagyon gyakran az iskolában, sőt, már az óvodában is megtörténik”* (Vekerdy, 2016).

A NUS egy olyan iskolát igyekszik megteremteni, ahova a gyerekek örömmel járnak, ahol meghallgatják a gondolataikat, fejlesztik a gyermek kritikus gondolkodását, valamint arra ösztönzik, hogy ne féljenek a gondolataik megfogalmazásától, kimondásától. Mindez segíti a tanulókat abban, hogy befejezve az iskolát, megtalálják saját útjukat, és ezáltal teljes értékű állampolgárokká váljanak. Ez az iskolarendszer feltételezi a szülő és az

iskola együttműködését, és egyúttal új kihívások elé is állítja mindkettőt. Az eddigi hagyományos tanítási formákat mellőzve a gyerekek játszva, természetes módon sajátíthatják el az alapokat, rendhagyó órák keretein belül. Mindez azt a célt szolgálja, hogy a felnövekvő nemzedék elsajátítva az iskolában megszerzett tudást, megtanuljon szembenézni a kihívásokkal, önálló problémamegoldó képességre tegyen szert, és teljes kiegyensúlyozott életet élhessen egy olyan világban, ahol igénye van a szépre és a jóra, tiszteletben tartva és megőrizve hagyományait, nemzeti örökségét (Hrescsenkó, 2016).

2.2. Eltérések és hasonlóságok a régi és az új tervben a technológia tantárgyon belül

Különösen felértékelődik a kreatív gondolkodás és az alkotó tevékenység jelentősége egy olyan világban, amelyet a gyors változás jellemez. A gyerekek egy olyan környezetre van szükségük, ami segíti az önkifejezésben, miközben ötvözzük a kulturális hagyományok és az új technológia közötti kapcsolatot. Az iskolában meg kell alapozni az önálló értékrendszer kialakítását is. Nem szabad megfeledkezni arról, hogy minden gyermek egyedi, így adottságai, képességei, szükségletei, viselkedésmódja más és más. Játék, biztonság és szeretet szükséges ahhoz, hogy a legjobban fejlődjön. Amit nem ismer a világból, a saját képzeleteivel pótolja, ahogyan a hagyományos kultúrák tagjai is. Mindezt figyelembe véve Ukrajna új oktatási reformja nagy figyelmet fordít arra a tényezőre is, hogy a kisgyermek nevelésére a művészetek a legalkalmasabbak, hiszen azok az érzelmek felől közelítik meg a világot, és így könnyebben megtalálhatjuk az utat hozzájuk.

Az új tanterv szerint a tantárgy megnevezése technológia, tanítása integrált formában valósul meg a tervezés és technológia összevonásával. Az órát heti egy óraszámban tanulják a gyerekek 1-4. osztályban. Legfőbb célja a gyermek személyiségének és tárgyalkotó/ átalakító tevékenységének a fejlesztése. Fontos, hogy a tervezés és technológia tanulása folyamán a tanuló egy olyan kulcsot kapjanak az élethez, amely fejleszti problémamegoldó készségét és segít megoldani az élet alkotta nehézségeket, figyelembe véve és tudatosítva a kulturális és nemzeti értékeket. A tantárgy témakörei 4 nagyobb fejezetre oszlanak, célja és feladatai a következő folyamatok során valósulnak meg: „Információs és kommunikációs környezet”, „Környezettervezés”, „A technológia és környezete”, „A szocializáció környezete”.

A célok elérése érdekében a következő feladatok fogalmazódnak meg:

- a kíváncsiság formálása, az anyagokról és fogalmakról alkotott szemlélet kialakítása
- fejleszteni az ukrán hagyományok iránt való tiszteletet, valamint az esztétikai érzék kialakítása a népi díszítő művészeteken keresztül.

- tapasztalatszerzés a különböző hasznos és esztétikus tárgyak létrehozásának folyamatában, ötletek kialakítása és annak megvalósítása természetes anyagok felhasználásával.
- a helyes anyaghasználat készségének fejlesztése, hagyományos és modern valamint biztonságos technológiák alkalmazása;
- a munkakultúra formálása, a kijavítás és átformálás iránti igény kialakítása a tervezési és technológiai tevékenység közben. Az elkészült termékek észszerű felhasználása (Szavcsenkó, 2022)

A régi tanterv szerint, ami alapján több éven keresztül folyt az oktatás Ukrajnában, a tantárgy a Munka elnevezést kapta, alcíme: Technikai és művészeti munka. Első osztályban heti 2 órában, 2-4. osztályokban pedig heti 1 órában tanulták a gyerekek. Legfőbb célja a művészi-szerkezeti és technikai-szerkezeti tudás fejlesztése, ami magába foglalja a tanulók nyelvi, grafikai és más tantárgyakhoz kapcsolódó tudásának kialakítását, kreativitásuk fejlesztését is. A terv leginkább a különböző szakmák bemutatására, megismertetésére irányul. Ez alapján az 1. osztályos tanulók a különböző szakmákkal ismerkedhettek meg. A 2. osztályban a különböző szakmák tárgyait és eszközeit mutatta be a tankönyv. A 3. osztályosok pedig megismerkedhettek a szakmai tevékenységek céljával és feladataival. A 4.-esek pedig a szakemberek munkájának minősítését sajátíthatták el a tankönyv segítségével. A tantárgy feladata és célja az élet főbb irányvonalait vette figyelembe: természet, emberek, információt hordozó jelek, technika, művészi ábrázolás. Ennek megfelelően a korábbi tanterv 5 részre oszlik: „Ember és természet”, „Én és a többi ember”, „Ember és az tájékoztató jelek”, „Ember és technika”, „Az ember és a környező művészet”. Tehát míg az új tanterv inkább a szabad művészi gondolkodás, kreatív megoldások felé tereli a tanító által felépített órákat, addig a régiben inkább az adott kornak megfelelő hasznos és gyakorlatias folyamatok, tevékenységek elsajátítását igyekeztek megvalósítani, hiszen erre volt igény (Ukrajna Oktatási és Tudományos Minisztériuma, 2006).

Az új tantervnek köszönhetően új tankönyvek is készültek minden tantárgyhoz, ami több helyen nagyobb változtatásokat is tartalmaz, így került egy tankönyvbe a munka-, ének- és rajzóra anyaga is, elmosva a határokat e tantárgyak között, és ezáltal egy témát több oldalról is megvilágít. Az új integrált 1. osztályos tankönyv, ami 2018-ban jelent meg már külalakban is ezt a sokszínűséget tükrözi, fedőlapján is minden tantárgy jelképe megfigyelhető. Már itt találkozunk Hangocskával és Színecskével, akik végig fogják kísérni a gyerekeket Művészetországban, azaz a tankönyvön, és feladatuk, hogy megtanítsák őket énekelni, rajzolni, és a művészet eszközeivel mutassák be a természet szépségeit. Mindezt úgy, hogy érdekessé tegyék számukra ezt az utazást.

Összehasonlítva a régi és új tanterv alapján összeállított tankönyveket mindkettőről elmondható, hogy figyelembe veszi a gyerekek fejlettségi szintjét, érdeklődési körét, de mégis különbözik felépítésében és külalakját tekintve. Ez leginkább abban figyelhető meg, hogy a Munka könyv - egyszerűbb felépítésű, ennek köszönhetően átláthatóbb. Az újabb kiadású Művészet könyv több tantárgyat is magába foglal, így kevesebb téma található benne, ami a munkaórához köthető. Kinézetében színesebb, de összetettebb, mint a régi kiadású könyv, és egy témát több oldalról is bemutat, elmosva a határokat a különböző tantárgyak között. Míg a régi tankönyv a hagyományos kézi, de egyszerűbb feladatokat és témákat részesíti előnyben, addig az újabb tankönyv figyelembe véve a gyerekek érdeklődésének megváltozását és a technika fejlődését beépítve újszerű megközelítési módszerekkel igyekszik felkelteni az érdeklődésüket egy-egy téma iránt. Bár más-más formában, de ugyanolyan fontos szerepet tölt be mindkét tankönyvben a népi kultúra megismertetése és a néphagyomány ápolása (Veremijcsik, 2005, Maszol, Hajdamaja, Kolotyilo, 2018, 2019, 2020, 2021).

III. A KÉZIMUNKA OKTATÁSÁNAK VIZSGÁLATA A NUS KERETEIN BELÜL

Kutatásom témája a kézimunka tanításának újszerű lehetőségei alsó osztályokban, amelyben arra szeretnék választ kapni, hogy milyen változások történtek a tantervben és az oktatásban a NUS-nak köszönhetően, és hogy milyen eltérések és hasonlóságok vannak a régi és az új tervben a technológia tantárgyon belül. Ebből a célból kérdőívet állítottam össze és online formában tölttettem ki a magyar alsó osztályokban tanítók körében, amely az alábbi linken elérhető, engedélykérést követően:

<https://docs.google.com/forms/d/1Q96UBPp4CzNVi4gs3zPAirV8wa202E6a2paOuIhnnGY/edit#responses> .

3.1. A vizsgálat célja, hipotézisei

Kutatásom célja egyrészt képet kapni a gyerekek kezűgyességének fejlettségéről, valamint az anyag- és az eszközismeretükről. Továbbá megvizsgálni azt, hogy a NUS tanterv alapján mennyire produktív a technológia tananyag tanítása, és milyen eredményei vannak, valamint, hogy a technika óra kapcsolatba van-e más tantárgyakkal, szerepet játszik-e a tantárgyon belül a néphagyomány.

A magyar alsó osztályos tanítók körében végzett kutatás céljából 43 kérdésből álló online kérdőívet készítettem, a kérdések összeállítása előtt a témával kapcsolatban konzultáltam szülőfalum alsós tanítónőivel a volt iskolámból, ami segített tisztázni, hogy milyen kérdéskörökre érdemes rákérdezni a tantárggyal kapcsolatban, és hogy milyen formában. Munkámat segítette a témával kapcsolatos szakirodalom és a korábban végzett kutatásom is, valamint hogy én is dolgoztam alsó osztályban egy évig, így volt rálátásom a témára (Hunkár, 2013).

A következő hipotéziseket fogalmaztam meg a téma szakirodalmi feltárása során:

1. A NUS által kidolgozott tanterv nagyobb hangsúlyt fektet a szabad és kreatív gondolkodás fejlesztésére, jobban figyelembe veszi a gyerekek életkori sajátosságait.
2. A gyerekek eszköz- és anyagismerete fejlett, különböző alapanyagokat használnak fel órán, és azok megmunkálásának technikájában járatosak.
3. A NUS által kidolgozott tanterv technika órákra vonatkozó része, jól átgondolt minden tekintetben pozitív változtatásokat tartalmaz a korábbi tantervhez képest.

4. A technika óra keretein belül fontos szerepet játszik a néphagyomány és népművészet.

A kutatásom alapját képező kérdőívet (Google Forms) 67 pedagógussal sikerült kitöltetnem, akik Kárpátalja magyar tannyelvű iskoláinak alsó osztályaiban dolgoznak. A kérdőíveket célzottan juttattam el elemi osztályokban dolgozó tanítókhöz, a kérdéseimre az ő válaszaik alapján kerestem a választ.

A kérdőív 3 szerkezeti egységre bontható, amelyek tartalmaznak nyitott és zárt kérdéseket is. Az első rész általános adatokra tér ki, mint kor, nem, a végzettség szintje, hány éve dolgozik, valamint hogy jelenleg milyen korcsoportú gyerekeket tanít, milyen az osztálya összetétele stb. A második részben rátérek a technika órával kapcsolatos kérdésekre: hogy egy héten hány technika óra van az adott osztályban, mennyire tartja fontosnak a technika órákat a tanító, előfordul-e hogy elmaradnak ezek az órák, más órák miatt, ha igen miért. Majd pedig a NUS-sal kapcsolatos kérdések következnek, hogy a válaszadó ismeri-e és hatékonynak tartja-e a NUS által készített tantervet, milyen eltéréseket és hasonlóságokat lát a korábbi és jelenlegi tantervben a technika óra keretein belül. Rákérdezek az alapanyag ellátottságára is, hogy az adott osztályban a pedagógus szerint megfelelő-e az, és hogy honnan szerzik be, milyen nehézségekkel küzdenek az adott foglalkozáson, mennyire ragaszkodnak a tantervhez, vagy kezelik azt rugalmasan. A gyerekek milyen tevékenységet kedvelnek a legjobban és a legkevésbé a technika óra keretein belül. Majd kitérek arra, hogy jelen van-e valamilyen formában és fontosnak tartják-e a válaszadók technika órákon a hagyományőrzést, használnak-e népi (magyar, ukrán) motívumokat, ha igen, hogyan és milyeneket stb. A 3. részben a kérdések között szerepel, hogy a pedagógus szerint tetten érhető-e a gyerekek kézügyességének, problémamegoldó készségének fejlettsége más tanórákon is, milyen pozitívumokat és negatívumokat tudna felsorolni a NUS által kidolgozott tantervvel kapcsolatban, mit változtatna meg benne stb., és hogy mennyire van a pedagógus megelégedve NUS tantervvel a technika óra keretein belül.

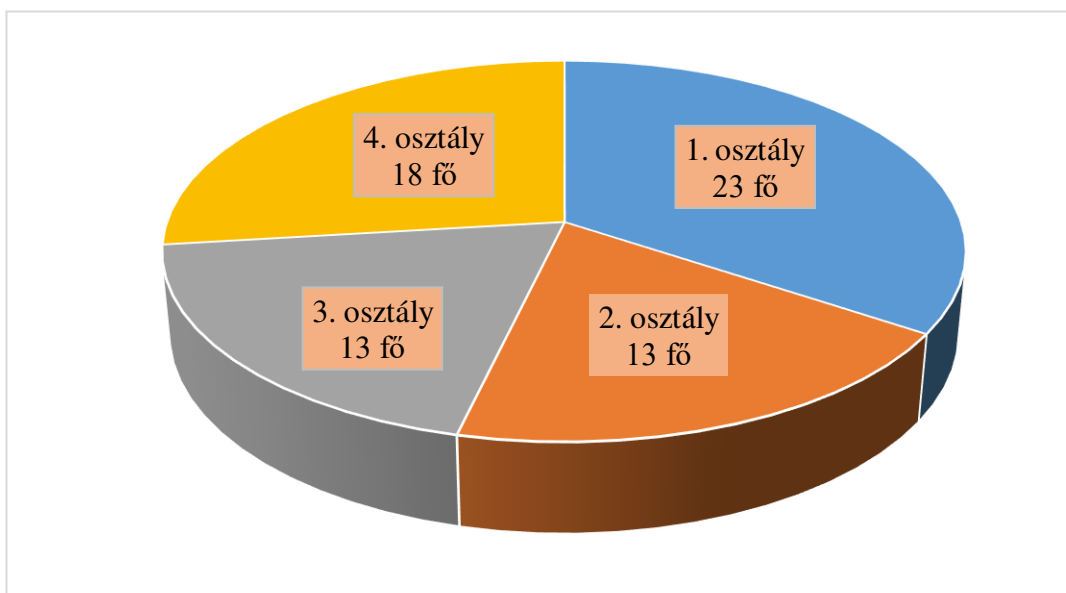
3.2. A kutatás elemzése és eredményei

A kiküldött kérdőíveket 67 fő töltötte ki, olyan magyar alsó osztályokban dolgozó tanítók, akik többségében nők (63 fő), férfiak alig tanítanak elemi osztályokban jelenleg (3 válaszadó férfi) 1 személy pedig nem jelölt meg választ ebben a kérdésben. A válaszadók közül 36 fő 40 év feletti, 23 fő pedig negyven év alatti (8 fő nem adta meg születési évét).

Az általános adatokból kiderült, hogy 27 fő végzett egyetemet 31 fő főiskolát, 8 fő tanítóképzőt és egy közülük még tanul. A válaszok Kárpátalja 35 iskolájából érkeztek be (1. sz. melléklet).

A válaszadók között 2 fő volt pályakezdő, 8 fő dolgozik kevesebb, mint 10 éve iskolában, 22 főnek a szakmai tapasztalata 10-20 év között van, és 35 fő rendelkezik több mint 20 év szakmai tapasztalattal.

A hetedik kérdésből kiderül, – melybe rákérdeztem, hogy jelenleg milyen osztályban tanítanak – hogy a válaszadók legnagyobb arányban 1. osztályban dolgoznak (23 fő). Ezt követően a 4. osztályban 18 fő, és 2.-3. osztályban egyforma arányban 13-13 tanító dolgozik jelenleg (1. ábra).

1. ábra: A válaszadók osztályonkénti felosztása

Az említett osztályok létszáma változó, a legkevesebb tanuló a Bakosi P. Frangepán Katalin Gimnázium Elemi Iskola 2. osztályába jár: 2 fiú. A legnagyobb létszámú osztálya a válaszadók közül a Munkácsi 14. sz. iskola 3. osztálya, ide 24 fiú és 12 lány jár. Általánosan a tanulók létszáma az említett osztályokban 13 és 25 közötti, 11 fő dolgozik olyan osztályban, ahol a tanulók kevesebben mint 10-en vannak.

Az általános kérdések után a 10. kérdéstől a technika órákhoz kapcsolódó kérdéseket fogalmaztam meg: pl “heti hány alkalommal van technika órájuk”. A válaszokból kiderült, hogy a gyerekeknek majdnem mindenütt (59 fő válasza alapján) heti egy technika órájuk van, ahogyan a NUS alapján összeállított tantervben van előírva. Vannak azonban olyan iskolák is, ahol ettől eltérően heti két órát szánnak rá, mint például Csapon, Badalón és

Gyulán (4 válasz). Az Aknaszlatináról érkezett válasz szerint viszont csupán fél órában, és előfordult olyan válasz is, ahol a tanító 0-át írt, és a következőkkel indokolta: „*Jelenleg 0, mivel integrálva van a felfedezem a világot tantárggyal*”. Két tanító nem válaszolt erre a kérdésre.

A 11. kérdésben arra szerettem volna választ kapni, hogy a tanítók mennyire tartják fontosnak a technika órát a többi tantárgy között, és miért. 63 fő válaszolt erre a kérdésre. Közülük 9 fő tartja nagyon fontosnak ezeket a foglalkozásokat, és mindannyian meg is indokolták válaszukat. Ezek szerint ezeken az órákon a gyerekek nem csak egy tárgyat készítenek, hanem fejlődik többek között a finommotorikus képességük, a koncentrációjuk. A különböző kézműves tevékenységek türelemre és precizitásra nevelik a gyerekeket, aminek hatása észrevehető írásnál és számolásnál is. 3 fő véli úgy, hogy

ugyanolyan jelentősége van, mint a többi tantárgynak, mert segíti többek között a különböző képességek kialakítását, fejleszti a kez ügyességet, a kreativitást, önállóságra nevel, és nagy szerepe van a hagyományörzésben is. A többségük, azaz 49 fő fontosnak tartja a technika órákat, 8 fő ezek közül nem indokolta meg válaszát. A legtöbb vélemény

szerint viszont ezeknek a foglalkozásoknak a jelentősége abban nyilvánul meg leginkább, hogy fejlesztik a gyerekek kez ügyességét, kreativitását, szépérzékét, problémamegoldó képességét és motorikus készségét. Sokat jelent az is a válaszadók szerint, hogy ezeken az

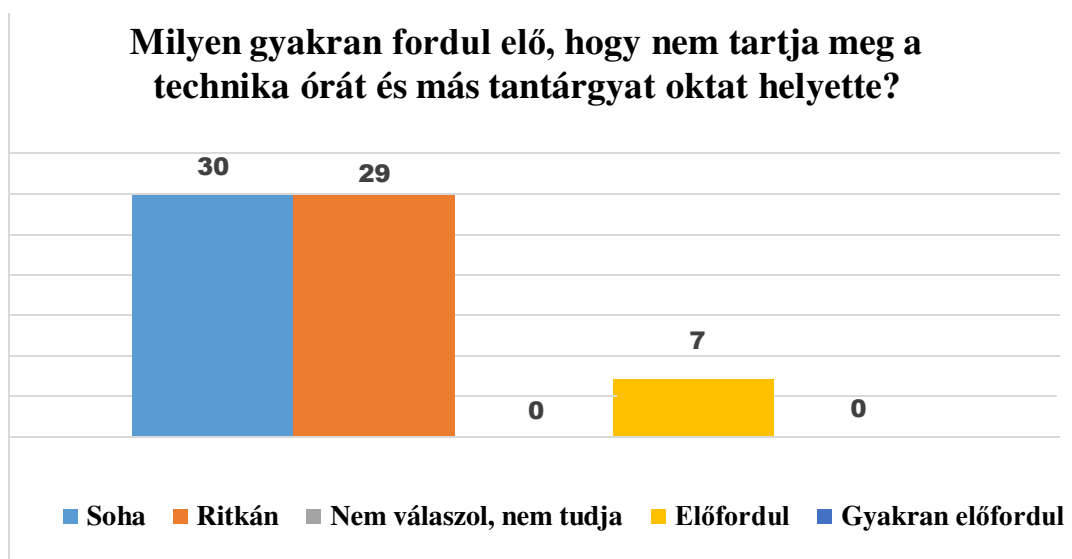
órákon a gyerekek felszabadultabbak, és sikerélményhez juthatnak azok is, akik más tantárgyból gyengébbek. Közben új ismereteket szerezhhetnek az őket körülvevő

környezetről, a különböző anyagokról, és azok felhasználásáról, megmunkálásának módjairól. Egyes tanítók azt is kiemelték, hogy a foglalkozások közben fejlődik a gyerekek egymás iránti empátiája, és nagy szerepe van a közösségépítésben is. Ezen kívül figyelemre, pontosságra, türelemre, kitartó munkára nevel. Lehetőséget ad az önkifejezésre, önmegvalósításra és a gyerekek szeretik ezeket a foglalkozásokat, örömet okoznak nekik az

ezzel kapcsolatos tevékenységek. 2 válaszadó gondolja úgy, hogy nincs különösebb jelentősége ezeknek az óráknak. Egyikőjük szerint nem fontos, de a gyerekek szeretik, a másik vélemény szerint: „*először sajátítsa el a gyerek az írást, olvasást, aztán a munka óra*”.

A tanítók többsége, fontosnak tartja ezeket a foglalkozásokat, ezért nagy hangsúlyt fektet arra, hogy minden munkaórát meg tudjon tartani. 30 fő válaszolta azt, hogy soha nem fordul elő és 29 fő pedig, hogy nagyon ritkán fordul elő az, hogy nem tartja meg az órarendben kiírt technika órát, és más tantárgyat oktatnak helyette. 7 fő válasza szerint többször előfordul, hogy elmaradnak ezek a foglalkozások, ezek a tanítók kettőt kivéve 1-2. osztályokban tanítanak jelenleg és több mint 16 évnyi szakmai tapasztalatuk van. Köztük

volt az a válaszadó is, aki nem tartotta fontosnak ezt a tantárgyat és kettő azok közül, akik nem válaszoltak erre a kérdésre (2. ábra).

2. ábra: A technika órák elhalasztása, vagy mással való helyettesítésének gyakorisága

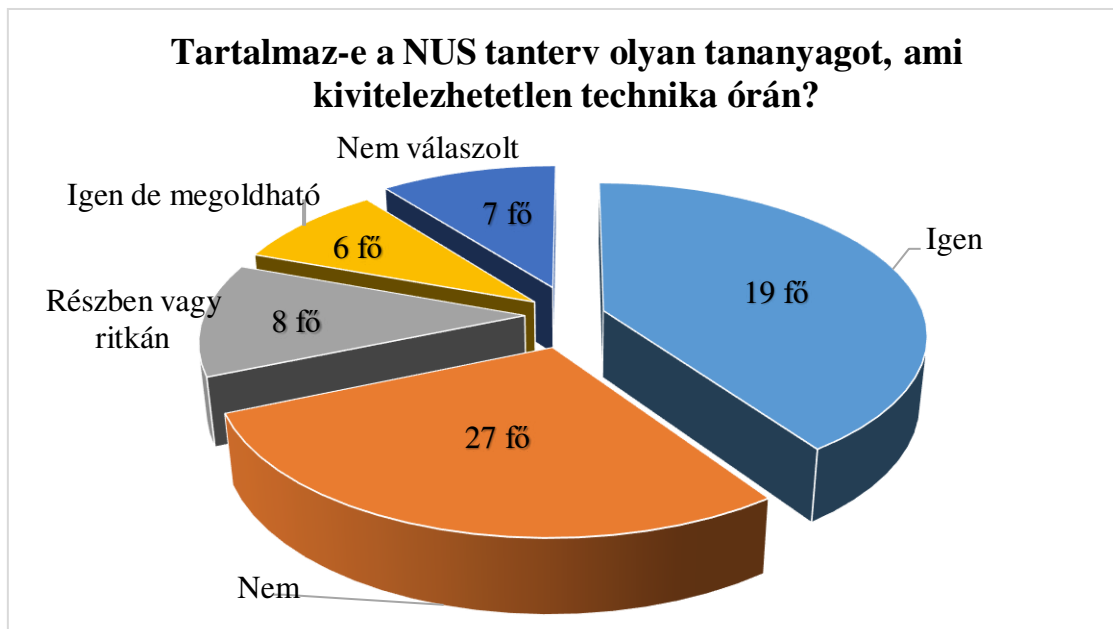
A 13. kérdésben arra kérdeztem rá, hogy a tanítók ismerik-e a NUS tanterv követelményrendszerét, amire egy tanító kivételével minden megkérdezett pozitív választ adott. Aki nemmel válaszolt, csupán 4 hónapja dolgozik iskolában alsós tanítóként, a kérdőívet sem mindenütt töltötte ki, válaszai tömörek, általában igennel vagy nemmel felelt, bár a technika órákat fontosnak tartja és nem halasztja el soha.

A következő kérdés kapcsán arra voltam kíváncsi, hogy milyen különbséget látnak a tanítók a korábban használt és a NUS által összeállított tantervben a technika óra keretein belül. A válaszadók közül 10 fő kitért arra, hogy kevesebb az óraszám, és hogy integrált óraként jelenik meg a Felfedezem a világot tantárgy részeként. 9 tanító válaszolta azt, hogy a pedagógus számára szabadabb felhasználást a gyerek számára pedig szabadabb megvalósítást biztosít az újabb tanterv: „Ha korábban osztályonként elő volt írva, hogy melyik tananyagot és milyen mennyiségben, melyik tanulmányi idő alatt tanulja meg a tanuló, akkor most már nincs ilyen követelmény. A tanár és tanítványai megszabadulnak a merev viselkedési mintáktól és algoritmusoktól a technológiák tanulmányozása során.” A tanulók maguk dönthetik el, milyen módszert alkalmaznak a cél érdekében, de előtte a tanárnak ismertetni kell számukra azokat. Sokkal színesebb és változatosabb témákat tartalmaz, és összefüggésben van a valós élet dolgaival, valamint felöleli a különböző alapanyagok feldolgozását. Az egyik tanító szerint: „Különbség lett a nevében, ugyanis az elmúlt négy évben ragaszkodtak a dizájn és technológia tantárgyi megnevezéshez.

Iskolánként eltérő lehet a dizájn és technológia tantárgy, akár heti óraszámában vagy attól függően, melyik programot követték az egyes iskolák (Szavcsenko vagy Siján). A tartalmát tekintve nagy különbségek vannak a korábbi programokhoz képest. Igyekeznek a tananyag tartalmához és a témahetekhez kapcsolni, hogy ezzel is alátámasszák a tanult anyagot. Példaként említem, hogy a tavalyi tanévben, negyedik osztályos tanulók az emberi test témánál modellezhették azt, a bolygók témakörnél modellezhették azok keringési pályáját stb”. Csapatmunkára ösztönöz, projekteket épít be, ami alatt a gyerekek tanulnak egymásnak segíteni, jobban összetartanak a cél elérésének érdekében, miközben sok érdekességet fedezhetnek fel a világból. Itt kapcsolatban állnak a tantárgyak egymással, így több oldalról közelítenek meg egy adott témát (6 fő). Volt olyan válasz is (2 fő), amely szerint van sok különbség, de az illető nem sorolta fel, hogy melyek is azok pontosan. 3 fő véleménye szerint az előzőhöz képest színesebb, valamint változást eredményez a gyerekek kreativitásában is. 5 vélemény szerint a régi tanterv viszont egyszerűbb volt és átláthatóbb, részletesebben mutatott be egy témát, és lépésről-lépésre képekkel szemléltette a dolgok elkészítését, valamint több helyet kapott benne a néphagyomány. Volt olyan vélemény is (2 fő), amiben azért nem szerettek volna erre a kérdésre válaszolni, mert a régit jobban szerette a válaszadó és megvalósíthatóbbnak tartotta. 22 fő egyáltalán nem válaszolt erre a kérdésre, 6 tanító nem lát semmilyen különbséget (2 közülük pályakezdő és nem ismerte a régi tantervet). Egy válaszadó pedig nem veszi figyelembe, hogy milyen tervszerint tanít, ugyanis egyformán eltért a korábbi és a jelenlegi tantervtől is.

A 15. kérdésben arra szerettem volna választ kapni, hogy mennyire kivitelezhető technika órán a NUS által összeállított tanterv. Tartalmaz-e olyan témákat, amelyek nem megvalósíthatóak, vagy csak részben azok. A tanítók közül legtöbben, azaz 27 fő nemmel válaszolt erre a kérdésre, ők eddig nem találkoztak olyan feladattal technika órán, ami ne lett volna kivitelezhető. 19 fő válaszolta az ellenkezőjét (15 közülük nem indokolta meg), véleményük szerint (4 válasz) a legnagyobb problémát az okozza, hogy egyes alapanyagok nehezen beszerezhetőek, valamint a tanterv sokszor nem veszi figyelembe a gyerekek életkorát, és egyes feladatok nehézségi foka nem felel meg az adott korosztálynak. 8 fő tapasztalta úgy, hogy ritkán vagy részben előfordul, hogy egyes feladatok nem megoldhatóak az adott órán. És 6 fő válaszolta azt, hogy bár előfordul egyes feladatoknál, hogy nem tudják kivitelezni különböző okok miatt, de a tanár kreativitásával ez megoldható (ilyenkor használhatnak például előre elkészített sablonokat, vagy bevonhatják a szülőket is stb.). Megjegyezték azt is, hogy korábban is találkozhattak olyan témával a tantárgyon belül, ami nem az adott korosztálynak megfelelően volt tervezve. Az alapanyagok a nagyobb

osztályoknál költségesebbek többnyire, de egy tapasztalt pedagógus tudja, mivel helyettesítheti, és talál a gyerekek számára a megvalósításhoz érdekes technikákat. 7 fő nem adott választ erre a kérdésre (3. ábra).

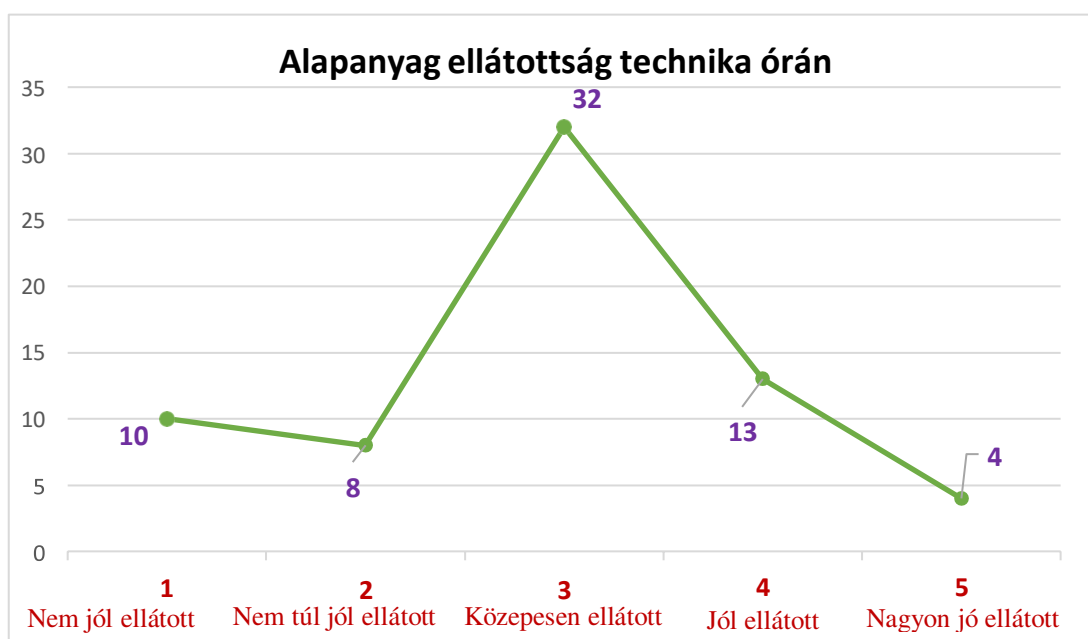
3. ábra: A NUS alapján összeállított tanterv kivitelezésével kapcsolatos téma választása

A technika órán nincsenek egyéb nehézségek a korábbiakban már felsoroltakon kívül a többség szerint (53 fő). 11 fő gondolja úgy, hogy küzdenek egyéb problémával technika foglalkozásokon a NUS alapján összeállított tantervnek köszönhetően. 3 fő nem válaszolt a kérdésre.

A 17. kérdésben, rákérdeztem, hogy hogyan oldhatóak meg ezeket a nehézségeket. 3 fő válasza szerint ezeket a nehézségeket okozhatja többek között a nem megfelelő téma, és 2 fő válasza szerint a megfelelővel való helyettesítésével oldható ez meg. További 2 fő szerint az eszközhány is problémát okoz, aminek beszerzésében, ha se a szülő se az iskola nem segít, a tanár saját maga vásárolja azt meg. Volt olyan vélemény is, amely szerint a válaszadó nehézséget lát abban is, hogy legtöbb téma nem kivitelezhető a tanóra 45 perce alatt (2 fő). Volt, aki úgy gondolja, hogy mindez megoldható lenne, ha a tanár nagyobb szabadságot kapva maga dönthetné el, hogy milyen témákkal foglalkozzon technika órán (1 fő), és ez megoldaná a korosztályoknak nem megfelelő témák jelenlétét is (1 fő).

Az előző kérdésekből (15. és 17.) már körvonalazódott, hogy egyes tanítóknak gondot jelent a megfelelő eszköz és alapanyag beszerzése technika órákon. Mivel ez sokban befolyásolja a foglalkozások menetét és minőségét is a 18. kérdésben rákérdeztem, hogy

átlagosan mennyire jó a gyerekek ellátottsága ezen a téren. Erre a kérdésre adott válaszukban a tanítóknak egy 1-5-ig terjedő skálán kellett ezt értékelniük, ahol az 1- a nem jó, 2- a nem túl jó, 3- közepesen ellátott, 4-elég jól ellátott, 5- a nagyon jó ellátottat jelentette. 10 válaszadó értékelte alapanyag ellátottságukat 1-re, azaz nem jóra, és 8 fő 2-re, vagyis nem túl jóra. A tanítók többsége (32 fő) jelölte be a 3-ast, tehát közepesen felszereltek ilyen téren, 13 fő a 4-est, vagyis elég jól ellátottak, és csupán 4 fő válasza alapján nagyon jól felszereltek a gyerekek technika órákon, és az 5-öst jelölte be ezen a skálán (4. ábra).

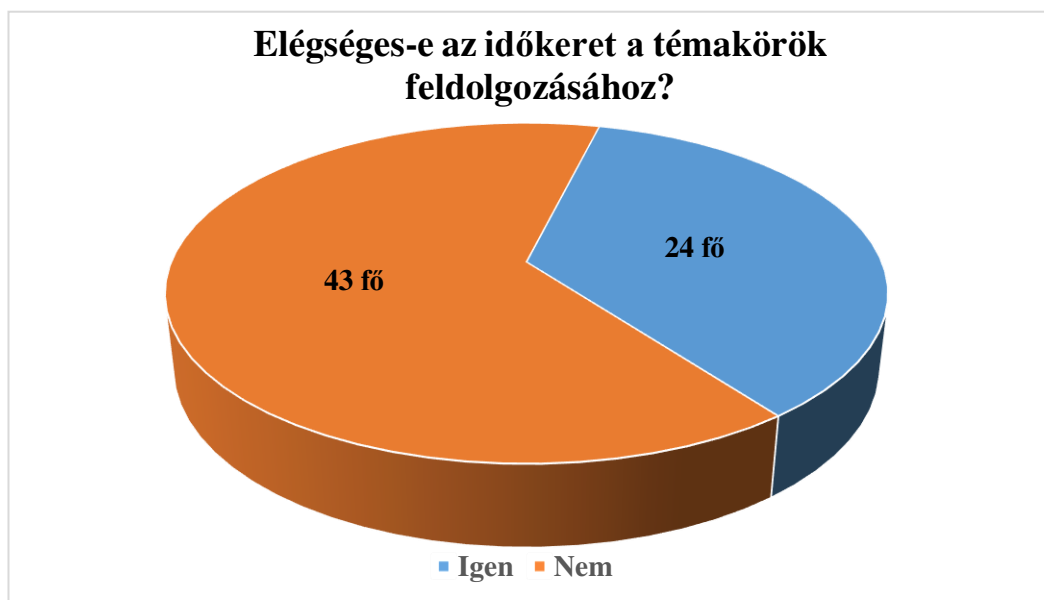

4. ábra: Alapanyag ellátottság technika órán

A válaszokat összehasonlítva feltűnt, hogy a nagyon jól felszerelt gyerekek közül (4 fő) 3 válaszadó városi iskolában tanít. És nagyobb arányban azok jelölték be a 4-est és 5-öst, a skálán (elég jól és nagyon jól ellátottak az alapanyagok és eszközök terén), akik 1. osztályban dolgoznak (17-ből 14 fő), ami megerősíti azt a megállapítást, miszerint felsőbb osztályokban egyre többbe kerülnek az alapanyagok a technika órák témáinak a kivitelezéséhez (15. kérdésre adott válaszok alapján).

A 19. kérdésben arra kérdeztem rá, hogy hogyan szerzik be az alapanyagokat és eszközöket a technika órára. Itt több választ is bejelölhettek a tanítók, amelyekből kiderült, hogy azt többnyire a szülők segítségével tudják megoldani (57 válasz), vagy saját erőből (36 válasz). Csupán 6 fő jelölte be azt a lehetőséget, hogy az iskola segítségével jutnak az alapanyagokhoz, és 2 fő jelölte azt, hogy az alapanyag beszerzést támogatásokból oldják meg.

A rendelkezésre álló időkeret a különböző témakörök feladatainak a megvalósítására technika órákon nem elegendő 43 fő válasza szerint (erről már korábban is tettek említést egyes tanítók). 24 fő érzi úgy, hogy számukra elegendő az az idő, ami egy tanórán rendelkezésükre áll a feladatok, alkotások megvalósítására derül ki a 20. kérdésből (5. ábra).

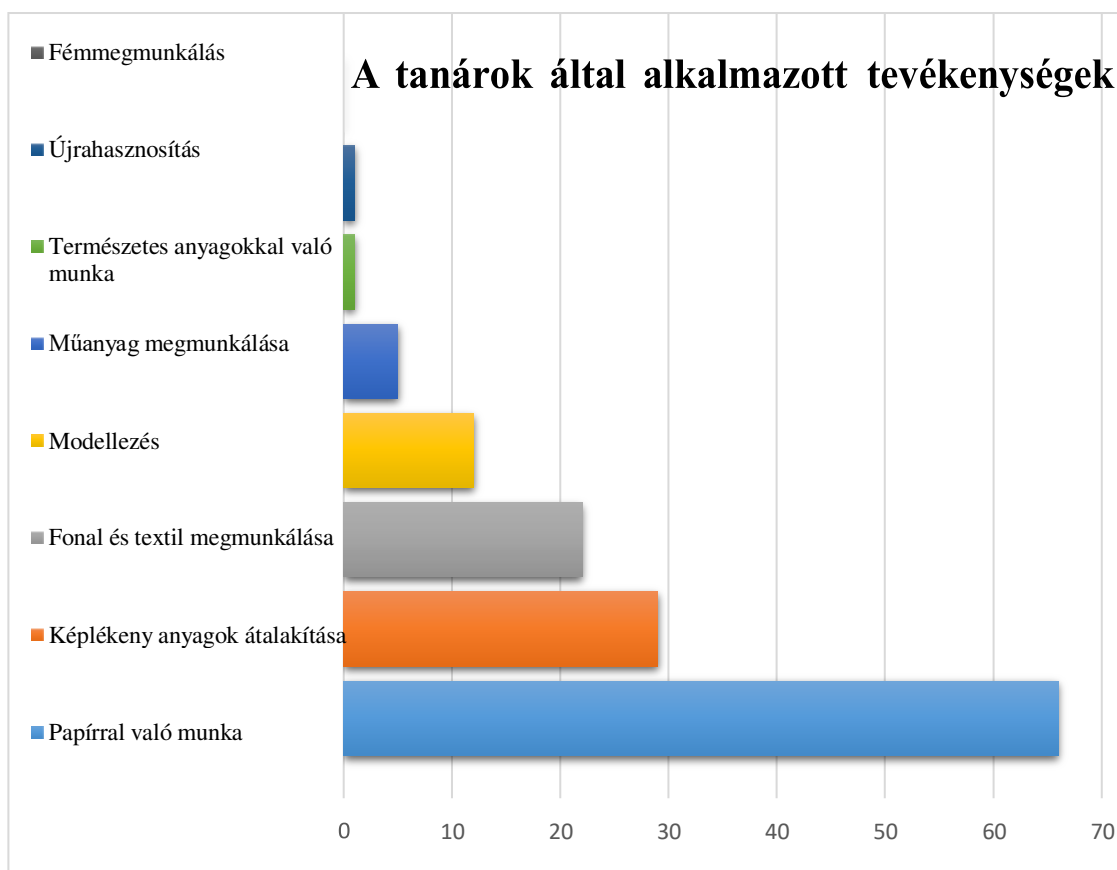
5. ábra: A témakörök feladatainak megvalósítására szánt idő

A 22. kérdésnél arra kérdeztem rá, hogy amennyiben a tanulóknak nem sikerül befejezni az adott feladatot a tanórán, a tanárok lehetőséget adnak-e annak befejezésére, itt több választ is bejelölhettek a tanítók, ahogyan a számadatokból is látszik. Legtöbben (34 fő) hagyják, hogy a gyerek otthon fejezze be a félbe maradt munkát (itt leginkább 4-3. osztályban tanító pedagógusok válaszolták). 26 tanító jelölte be azt, hogy leginkább csengő után teremtenek lehetőséget a megkezdett feladat befejezésére. 24 tanító tartja megfelelőnek azt is, ha a tanulók napközben foglalkoznak ezzel, és 4 tanító engedi, hogy ha úgy alakul a másik technika órán vagy a következő órán fejezzék be a függőben lévő alkotásokat, 2 tanító nem ad lehetőséget a gyerekeknek a munka befejezésére. Egy tanító nem válaszolt erre a kérdésre.

A tanítók többsége (58 fő) néha eltér a NUS által előírt tantervtől technika órán. Ez általában akkor fordul elő, ha valamilyen ünnep kapcsán jobban beilleszthetőbb egy téma, vagy érdekesebb, esetenként könnyebb feladatot talál a tanár, erre az internet rengeteg ötlettel szolgál. Oka lehet az is például: „*ha egy hagyományörző ünnep közeledik, és a tantervben lévő feladat nem megfelelő a magyar hagyományoknak, vagy a gyerekek előállnak egy kéréssel, amit szeretnének, ha elkészítenénk*”. Mivel a tantervben nincs a

magyar hagyományokhoz köthető téma, ezért többen indokolták ezzel is válaszukat, mert fontosnak tartják, hogy munkaórákon népszokásaink, hagyományaink is megjelenjenek (9 fő). Valamint az is előfordul, hogy a tanulók eszköz és alapanyag hiányából fakadóan helyettesíteni kell egy-egy témát. Többen szem előtt tartják azt is, hogy olyan feladatok elé állítsák a gyerekeket, ahol biztos, hogy sikerélmény éri őket, amennyiben ez kérdéses, a tanító inkább változtat a témán: *„A korábban említett okokból kifolyólag előfordult, hogy helyettesítettem egy-egy témát. A pedagógus ismeri, hogy mire képesek a tanulói, olyan munkát igyekeztem nem adni eléjük, amiről tudtam, hogy küszködés lenne. Szerintem az alsós pedagógusok annak örülnek, ha a gyermekeknek sikerélményük van, s nem arra akarják a figyelmüket összpontosítani, hogy mennyire ügyetlenek! Mindig a felüdülés és az alkotás öröme kell, hogy belengje egy munka óra hangulatát”*. Fontos hogy a gyerekeknek is szívesen foglalkozzanak az adott témával, hiszen az egyik célja ezeknek az óráknak, hogyők is jól érezzék magukat és felszabaduljanak, miközben játszva tanulják meg a különböző anyagok tulajdonságait. 5 fő válaszolta azt, hogy egyáltalán nem térnek el az adott tantervtől, és korábban mind az 5 fő azt válaszolta, hogy nem fordul elő az sem, hogy technika óra helyett más órát tartanának (12. kérdés alapján). 4 fő nem válaszolt erre a kérdésre.

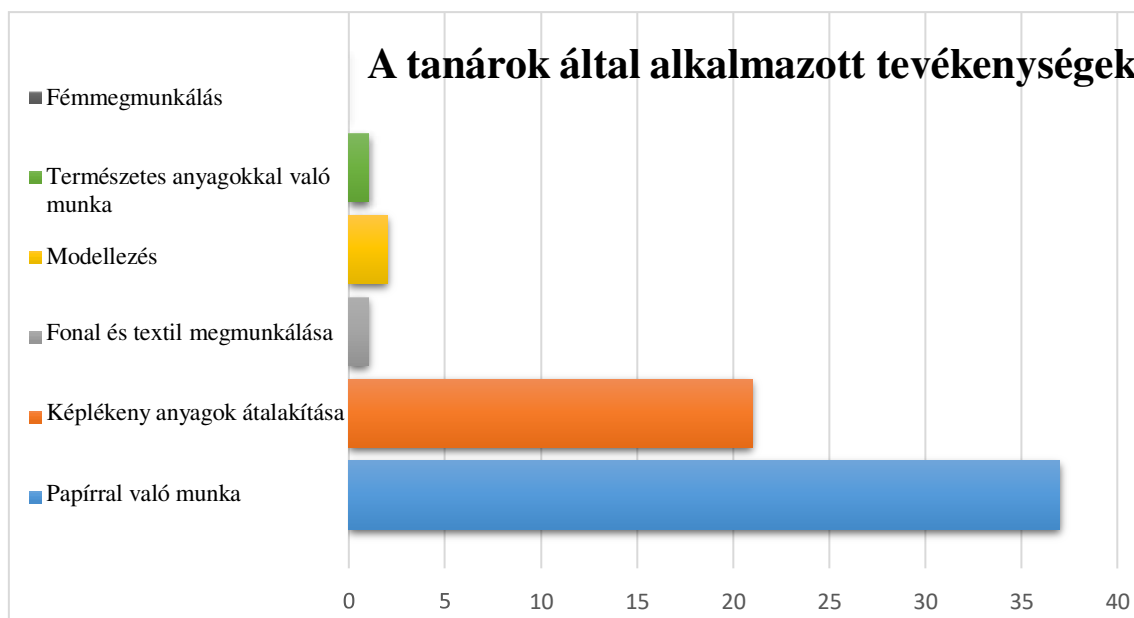
A 24. kérdésre, amely arra kérdez rá, hogy melyik tevékenységet alkalmazza a leggyakrabban technika órán a tanító, több tevékenységet bejelölve adhattak választ. Kiderült, hogy 66 fő alkalmazza a papírmegmunkálás technikáját technika órán. Ettől jóval kevesebben szokták felhasználni a különböző képlékeny anyagokat (29 fő), amit fonal és textillel való munka követ (22 fő) felhasználásuk gyakoriságát tekintve. Néhány tanár technika órán modellezés technikájával is foglalkozik a gyerekekkel (12 fő), bár nem túl gyakran, szintén kevesen foglalkoznak a műanyag megmunkálással technika órán (5 fő). A legkevésbé alkalmazott tevékenységek közé sorolható a megkérdezett tanítóknál, természetes anyagokkal való munka (1 fő), valamint 1 fő az újrahasznosítás technikáját is felemlítette. A válaszok alapján a fémmegmunkálás technikáját egy tanító sem alkalmazza az óráin (6. ábra).

6. ábra: Technika órán előforduló tevékenység típusok

A 25. kérdésben arra kérdeztem rá, hogy mi a gyerekek kedvelt tevékenysége, az előző kérdésben is felsorolt technikák közül. Többen gondolják úgy, hogy ez attól is függ, hogy a tanító hogyan és mennyire kelti fel az adott tevékenység iránt a tanulói érdeklődését, hiszen a gyerekek, szívesen foglalkoznak bármivel. Legkedveltebb azonban a papírral való munka (37 válasz), ami nyilván összefüggésben van az előző kérdésre adott válaszokkal. A tanítók ezt azzal indokolták, hogy a gyerekek számára ez könnyebben megmunkálható, és az alapanyagok beszerzése is egyszerűbben megoldhatóbb: „A papírmegmunkálás! Ez az anyag a legjobban beszerezhető és elérhető számunkra”, ezáltal a gyerekek szívesebben, változatosabb alkotásokat hozhatnak létre. Szívesen hajtogatnak, foglalkoznak origamival és kedvelik az ollóval való munkákat. A gyerekek közül többen kedvelik gyurmázást is. (21 válasz): „A gyurmázás a kedvencünk, véleményem szerint a kimeríthetetlen lehetőségek miatt, amit gyurmából készíthetünk!” Szívesen alkalmazzák és alakítanak át képlékeny anyagokat órán, mert ezek a tevékenységek kevésbé okoznak gondot számukra megmunkálás terén: „Képlékeny anyagok megformálása, annak a készítését élvezik a legjobban, mert nem kell méretre vágni, hanem a kezükkel formálhatják”. Ezeket a technikákat könnyen sajátítják el,

alkalmazása során kevésbé van szükségük segítségre, így egyedül is elkészíthetik azt, és ez több lehetőséget teremt a számukra a fantáziájuk és kreativitásuk fejlesztésére, és ezáltal nagyobb a sikerélményük is. 2 válasz alapján a gyerekek szeretik a modellezést, egy válasz szerint a gyerekek kedvelik a természetes anyagokkal való munkát, valamint szintén egy válasz szerint a gyerekek szívesen dolgoznak a fonállal és a textillel is.

7. ábra: A tanulók kedvenc tevékenységei technika órán

Tehát sokat számít az is, hogy a gyerekek milyen a tevékenységekkel találkoznak a legtöbbit és melyek azok, amik a leggyakrabban használt alapanyagokhoz tartoznak, ezáltal jobban ismerik a tulajdonságaikat. Kevesebb energiával gyönyörű, fantáziadús alkotásokat hozhatnak létre, és észrevétlenül fejlődhetnek képességeik is közben.

A 26. kérdésben arra kérdeztem rá, hogy milyen tevékenységeket kedvelnek legkevésbé a gyerekek, a kérdésre adott válaszokat összesítve megállapíthatjuk, hogy 11 fő válasza alapján a gyerekek általában minden tevékenységet szeretnek, és szívesen alkalmaznak bármilyen technikákat az órán: „A gyerekek szeretik az alkotó tevékenységeket, nincs olyan, amit elutasítanak”. 8 fő válasza alapján ez többnyire gyerekfüggő, hogy mi az, ami kevésbé tetszik, és nem lehet egy egész osztályra vonatkoztatni. Inkább az olyan feladatokat nem kedvelik, amelyek nehezek számukra, mert akkor nincs sikerélményük, és elmegy a kedvük az alkotástól, ha nem tetszik nekik a végeredmény: „A legtöbb gyerek szereti az összes tevékenységet, amivel munkaórán találkozni szokott, néha viszont előfordul 1-2 gyereknél, hogy az adott alkotása nem tetszik neki, ezért akkor kicsit elmegy a kedve a munkaórától, de ez a következő sikerélménynél rögtön megváltozik”. 7 fő a fémmegmunkálást tartják a gyerekek által legkevésbé kedvelt tevékenységnek, aminek az

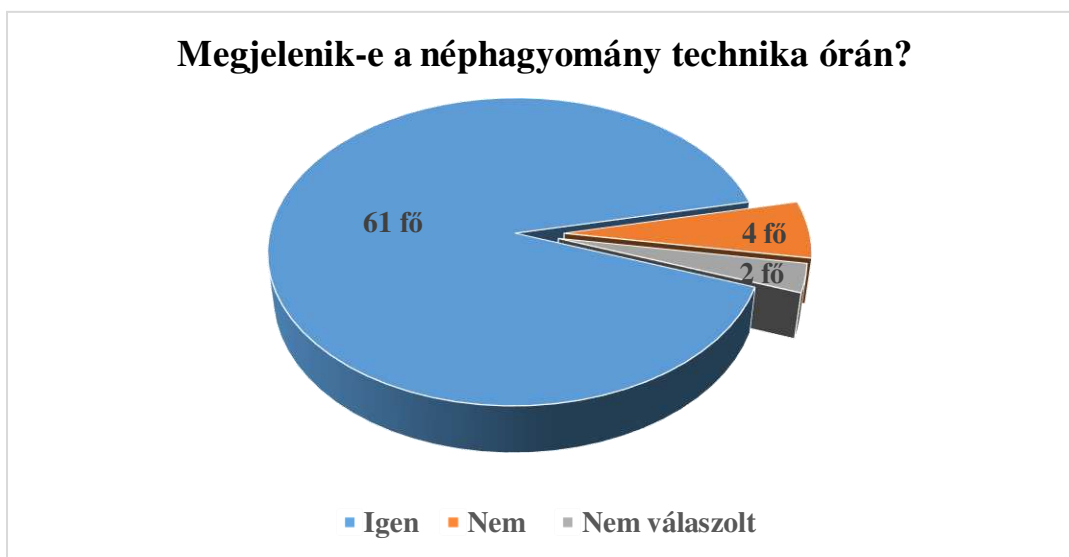
oka, hogy nehéz megmunkálni, nincsenek hozzá eszközök és keveset találkoznak vele a tanulók (24. kérdés alapján a fémmegmunkálás technikáját a megkérdezettek közül egy tanító sem alkalmazza). 8 fő fonal és textil megmunkálását is említette: „*Vélhetőleg azért, mert időigényes, és nagyobb összpontosítást igényel a gyerekek részéről*”, továbbá 4 tanító szerint a gyerekek nem szeretik a műanyaggal való munkát, 3 tanító említi az origami technikáját, mivel nem mindig sikerül a gyerekeknek követni az egyes lépéseket. 4 tanító szerint a modellezés technikája nem kedvelt a gyerekek körében a nehézsége és a kreativitás hiánya miatt (mind a 4 válaszadó 1. osztályban tanít). Az origamizás közben például nagyobb precizitásra van szükség, könnyedén el lehet rontani az egészet, ha egy lépésnél nem figyelnek oda és többször igénybe kell venni a tanító segítségét. A pontatlan tűrések miatt már nem úgy sikerül az alkotás, és így elmegy a kedvük sikerélmény hiányában. Említik még a gyurmázást (2 fő) valamint az ollóval való munkát is (2 fő). 18 fő pedig nem adott választ erre a kérdésre (8. ábra).

8. ábra: A tanulók legkevésbé kedvelt tevékenysége technika órán

A 27. kérdésben rákérdeztem arra, hogy a tanítók szerint alkalmazzák-e a gyerekek otthon is az iskolában elsajátított technikai ismereteket? 46 fő válasza szerint igen, a gyerekek otthon is alkalmazzák az iskolában elsajátított technikákat: „*Igen. Sokszor mondják, otthon is elkészítettem, megmutattam anyának, apának, mamának, stb.*”. Az alapanyagok hiánya miatt, és mert a szülőnek nincs ideje foglalkozni, segíteni otthon, ezért csak néhány gyerek (7 fő) vagy csak ritkán (5 fő) foglalkozik otthon is az iskolában elsajátított technikákkal. 3 fő nem tudja, hogy alkalmazzák-e a gyerekek otthon is vagy sem az iskolában elsajátított technikai ismereteket, és 6 fő nem válaszoltak erre a kérdésre.

Technika órán megjelenik a néphagyomány 61 válaszadó szerint, 4 fő nemmel válaszoltak erre a kérdésre, és 2 fő nem válaszolt semmit (az utóbbi 6 tanító válaszaiból kiderült az is, hogy egy kivételével mindannyian 1. osztályban tanítanak) (9. ábra).

9. ábra: A néphagyomány elemeinek megjelenése technika órán

A 29. kérdésben arra kérdeztem rá, hogy ha megjelenik a néphagyomány ezeken a foglalkozásokon, az milyen formában történik. Bár 16 fő nem válaszolt erre a kérdésre, 13 fő említi a jeles napokat, ünnepeket, mint például a húsvét, karácsony és nemzeti ünnepek, ahol az adott témának megfelelő alkotásokat (hímestojás, adventi asztaldísz, karácsonyfadísz, kokárda stb.) készítenek, különböző technikák szövés, fonás, hímzés, nemezelés, hajtogatás, festés, gyöngyfüzés stb.) alkalmazásával és anyagok felhasználásával. Közben a témának megfelelő dalokat, énekeket, verseket is hallgatnak egyes órákon, vagy megismerteti a tanító a gyerekeket az adott ünnephez tartozó népszokásokkal (videó, vagy magyarázat felhasználásával). Továbbá a többi 38 fő különböző tevékenységeket említenek például: alkotás közben vagy előkészítésnél megismerkedhetnek a gyerekek a különböző népi játékokkal, mesékkal, hiedelmekkel, találós kérdésekkel, népviselettel is. Tengeri csuhéból, természetes anyagok vagy akár sógyurma felhasználásával készíthetnek népi játékokat, edényeket, babát stb. 4. osztályban a keresztszemes varrás alkalmazása is jó alkalom arra, hogy megismerjék a gyerekek az ukrán és magyar mintákat is. Fontos, hogy ezeken a foglalkozásokon megismerkedjenek a gyerekek minél több magyar népszokással és a hozzá tartozó motívumokkal, mintákkal is: „Hagyományos ünnepeinket, népi motívumainkat igyekezzünk a kézimunka terén is ápolni”. Amennyiben mégsem sikerül a technika órákat összekapcsolni a néphagyományokkal és népszokásokkal, csupán időhiány az oka 2 fő véleménye szerint.

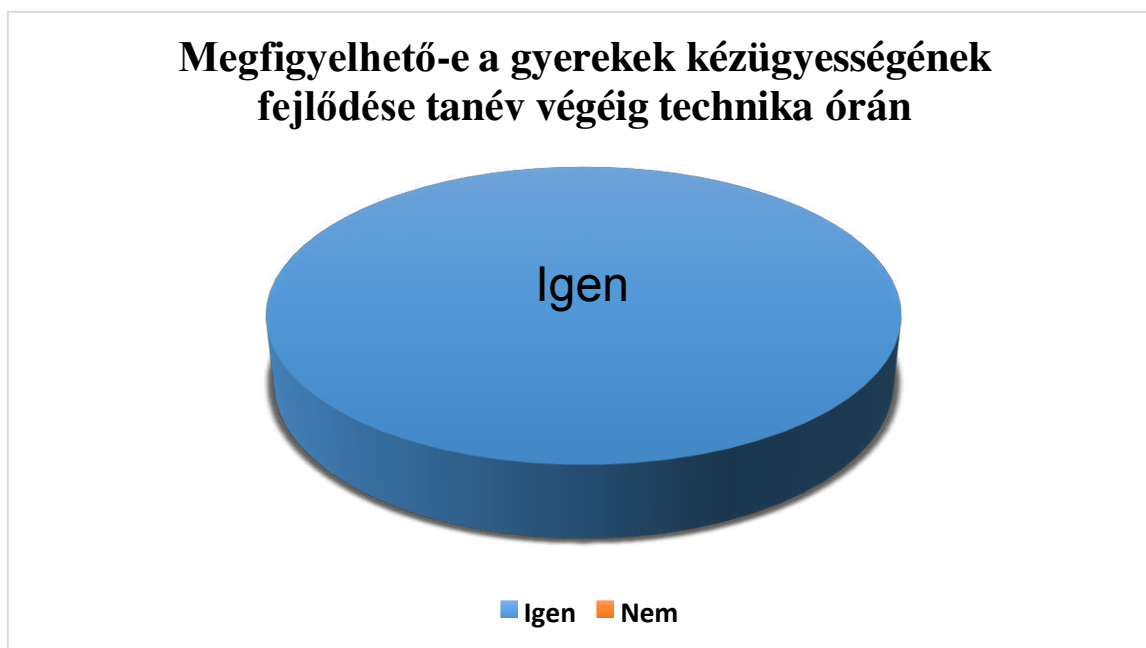
A 30. kérdés keretein belül azoknak a tanítóknak a véleményére voltam kíváncsi, akiknél nem jelenik meg a néphagyomány az óráikon (4 fő), hogy szerintük ennek mi lehet az oka, de erre a kérdésre nem érkezett válasz.

A 31. kérdés keretein belül rákérdeztem arra is, hogy alkalmazzák-e a magyar vagy az ukrán néphagyomány díszítő elemeit technika órákon. A válaszokból kiderül, hogy a tanárok nagyobb része (59 fő) alkalmazza a magyar vagy az ukrán néphagyomány díszítő elemeit technika órán. 6 fő nemmel válaszolt erre a kérdésre, ebből 4 fő első osztályban, 1 fő-harmadik és 1 fő negyedik osztályban tanítanak, 2 fő pedig nem adott választ erre a kérdésre.

A következő kérdésben rákérdeztem arra, hogy ha a tanítók alkalmazzák-e a magyar vagy ukrán néphagyomány díszítő elemeit technika órán, akkor ez milyen formában jelenik meg? 23 fő nem adott választ, a többi válaszadó pedig a következő példákat említette: kisebb gyerekeknél, azaz első osztályban olyan kifestőket színeznek a gyerekek, ahol megjelennek ezek a minták (1 fő). Többnyire sormintákat alkalmaznak a tanítók, amivel díszítik az ukrán papírból készült kendőt, vagy a magyar motívumokkal díszített üdvözlőlapot, de akár a gyurmázás során is megjeleníthetik. Többen különböző applikációk készítésekor (12 fő) is felhasználja ezeket az elemeket vagy a képlékeny anyagokkal (5 fő), illetve a fonállal és textillel való munka során (7 fő). A gyerekek könnyebben elsajátítják a népszokásokat és a hagyományokat egy-egy ünnep kapcsán, ha a különböző nemzeti motívumokat beépítjük ezekbe a foglalkozásokba: „*Virágvasárnapra közösen készítettük elő krepp-papírból a zöld ágakra (zöld ág) a szalagokat, amit a fiúk is segítettek összefonni, a lányok pedig boldogan hazavitték a saját zöld águkra illesztve, hogy virágvasárnap reggelén a kapuhoz rögzítsék, jelezve ezzel, hogy itt lány lakik!*”. Ezt követően a húsvét közeledtével a magyar és ukrán népi motívumokkal díszítik a hímeseket (7 fő). Különböző termések felhasználásával (2 fő) és tányérfestésnél is alkalmazható, derült ki 3 tanítónő válaszából. A varrás és hímzés elsajátítása közben is lehetőség nyílik a magyar és ukrán motívumok megismertetésére, több egyszerű keresztszemes minta alkalmazása vagy a színek megválasztásánál is figyelembe veszik egyes tanárok a nemzeti jellegzetességeket (5 fő). Aki fontosnak tartja beépíteni a nemzeti motívumokat a technika órák folyamán rengeteg lehetősége van rá, mindez csak a tanító kreativitásától függ: „*Könyvjelzőket készítenek, színezzük népi ruhás gyerekeket, rajzolunk tulipán mintát. Magyar népmesét nézünk, ezt utána megörökítjük. Népdalokat hallgatunk, majd könyvecskét készítenek. Népszokások termékeit kivitelezük, pl szüretkor, karácsonykor, farsangkor, húsvétkor, május 1-én, pünkösdkor*”.

A tanítók egyöntetűen igennel válaszoltak arra a kérdésre, hogy szerintük megfigyelhető-e bármilyen fejlődés a gyerekek kezűgyességében év végéig technika órán,

vagy azon kívül (10. ábra).

10. ábra: A gyerekek kézügyességének fejlődése a tanév folyamán technika órán

A 34. kérdésbe rákérdeztem, hogy ha a tanítók szerint fejlődik a gyerek kézügyessége év végére, akkor ez miben is nyilvánul meg? Ez többféle módon is tetten érhető a válaszadók szerint. 18 fő nem fejtette ki a válaszát erre a kérdésre, a többi tanár pedig a következőket említette: hogy sokat javul a kézügyességük, jobban bánnak, a különböző eszközökkel: *„Ügyesebben használják a munkaeszközöket, javul a koncentrációs képességük, kreatívabbak. A különböző munkatevékenységek során egyre fantáziadúsabb produktumokat állítanak elő”*. Sokkal pontosabbak és aprólékosabbak a tanév elejéhez képest, első osztályban ez megfigyelhető a színezés és a vágás terén. A gyerekek egyre önállóbbak ezeknek a foglalkozásoknak köszönhetően, bátrabban nyúlnak az eszközökhöz, és ügyesen bánnak az ollóval. Második osztályban már van saját elképzelésük, amit sokan meg is valósítanak technika órán. Az alkalmazott technikákat már nem kell magyarázni, mielőtt alkalmazzák. Többen elkészítik a gyerekekkel ugyanazt a munkát tanév végén, amit a tanév elején is csináltak, ilyenkor látványos a különbség az alkalmazás, felhasználás és pontosság terén. *„Év elején pontatlanul vágott sok gyerek ollóval, végül év végére sokkal pontosabbak lettek az elkészül munkák!”* – hozta fel példának egy 2. osztállyal foglalkozó tanítónő. 4. osztályban például képesek segítség nélkül vágni, sablon nélkül dolgozni, saját elképzeléseiket megvalósítani. Ami év elején még nehezen megy az tanév végére sokkal könnyebben megoldható a számukra, miközben sokkal takarékosabban bánnak az alapanyagokkal is. A kézügyességük fejlődése megfigyelhető rajznál és írásnál is például 4.

osztályban. Sokkal fegyelmezettebbek és kevesebb idő alatt elkészülnek az adott feladattal. Szívesebben birkóznak meg egyedül egy-egy feladattal, így a végén nagyobb a sikerélményük és a kedvük is jobb. Változik az írásképük és az esztétikai érzékük is.

A 35. kérdés így hangzik: Lát-e összefüggést a manuális tevékenységek iránt tanúsított érdeklődés (vagy annak hiánya) és a digitális eszközökkel való tevékenységek gyakorisága között a kisiskolások körében? Az egyik tanító a következő képen fogalmazta meg választát: *„A mai kor gyermeke a digitális világ rabja, egyre nehezebb a gyerekek figyelmét lekötni okos eszközök nélkül, fel kell venni a mindennapi harcot akár a youtubbal, vagy a különböző játékokkal szemben, hogy a gyerek szeressen manuális tevékenységeket végezni!”* (2. osztályos tanítónő 10 év szakmai tapasztalattal) A megkérdezett tanítók többsége lát összefüggést a gyerekek manuális tevékenységek iránt tanúsított érdeklődése (vagy annak hiánya) és a digitális eszközökkel való tevékenységek gyakorisága között (51 fő). A gyerekek ugyanis egyre inkább előnyben részesítik a digitális eszközök használatát. Ennek pedig az a következménye, hogy: *„Tapasztalatom szerint, minél gyakrabban használja a gyermek a digitális eszközöket, annál kevésbé motivált a manuális tevékenységek során”*, tehát kevesebbet festenek, rajzolnak, mozognak. Ebből kifolyólag kevésbé türelmesek és a kreativitásuk is csökken, bár egy válaszadó szerint ez nem befolyásolja a kreativitásukat, két másik vélemény szerint pedig egyenesen fejleszti azt: *„A kapcsolat összetett lehet. A túlzott digitális eszközhasználat csökkenti a mozgáskészséget. Másrészt pozitív hatással lehet a kreativitásukra, a problémamegoldó képességükre és a tudásukra”* (4. osztályos tanítónő válasza). 13 fő gondolja úgy, hogy a kettő között nincs összefüggés, és 2 fő szerint nem tapasztal ilyet, mert a gyerekek nem hoznak magukkal digitális eszközöket az iskolába, 1 fő pedig nem adott választ erre a kérdésre. Mindent összegezve, válaszokból kiderült, hogy érdekesebb megtalálni az egyensúlyt a manuális tevékenység és a digitális eszközök használata között, ha fel akarjuk kelteni a gyerekek érdeklődését és megtanítani őket arra, hogy hogyan élhetnek teljes kiegyensúlyozott életet. A tanító csak így tud lépést tartani a gyerekek igényeivel és érdeklődési körével, ily módon be lehet azt építeni a foglalkozásokba, hiszen mindkettőnek van előnye és hátránya is: *„A készítenő munkák menetét mindig megnézzük videón is. Így jobban felkelti az érdeklődésüket a készítenő munkához”*

A 36. kérdésre adott válaszokból, amely így hangzik - tetten érhető-e a tanulók kezűgyességének, problémamegoldó készségének a fejlettsége más tanórákon? - megtudjuk hogy 53 fő szerint tetten érhető a tanulók kezűgyességének, problémamegoldó készségének

a fejlettsége más tanórákon is. 10 fő pedig nem tapasztalta ezt, és 4 fő nem válaszolt erre a kérdésre (11. ábra).

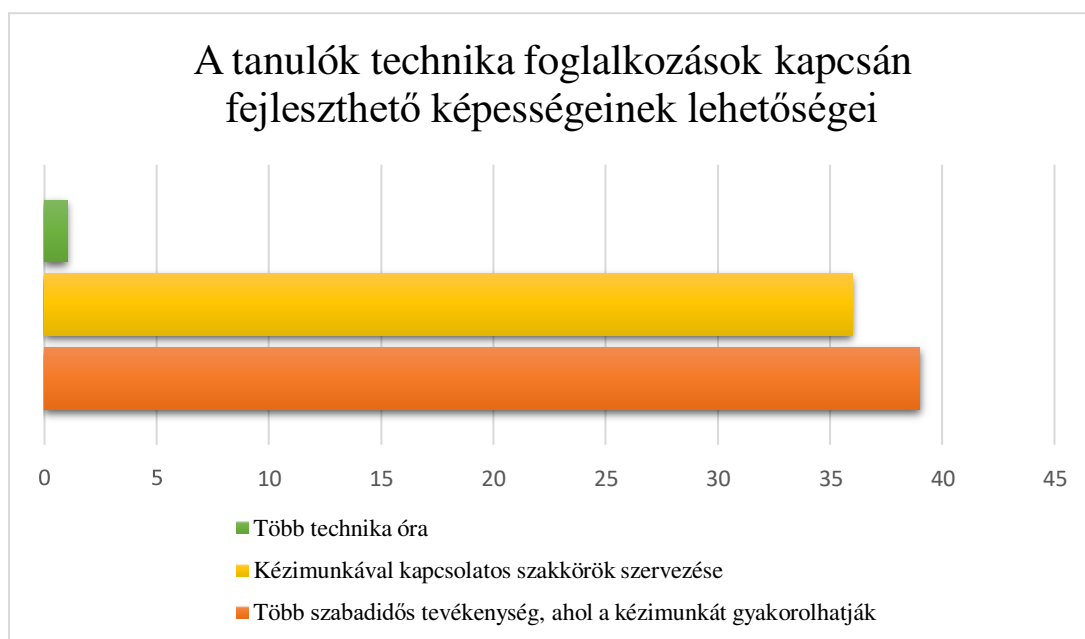
11. ábra: A gyerekek kézügyességének és problémamegoldó készségének megnyilvánulása más tanórákon

A munkaórán a csoportos tevékenységnek köszönhetően, a többi órán is gördülékenyebben dolgoznak együtt a gyerekek. Azok a tanulók jobban együtt tudnak működni például torna- vagy matematikaórán, akik munkaórán is párban dolgoztak, fejleszti a közös munkában való együttműködésüket. Ügyesebben oldanak meg egy-egy közösségi feladatot, játékot, versenyt. A tanulók kézügyességének és problémamegoldó készségének fejlettsége általában megfigyelhető festés, rajzolás játékok vagy akár kísérletezés közben is. Rajzórán könnyebben kezelik az eszközöket és bátrabban variálják a színeket, mintákat. Matematika órán elősegíti a logikus gondolkodásukat, vagy a különböző alakzatokkal való munkát, szerkesztését, ügyesebben használják a vonalzót, ceruzát, körzőt, könnyebben meglátják és felírják az ok-okozati összefüggéseket természet órán. Azok a tanulók, akik pontosan dolgoznak technika órán, annak szebb, tisztább a füzeté, jobban rendben tartja a dolgait, kézügyességük fejlődése által szebb lesz az írásképe toll-, ceruza-, krétatartása ezáltal a tanulóknak. Továbbá megnyilvánul a türelemben, odafigyelésben, pontosságban a munkafolyamatok helyes sorrendjében bármelyik órán pl. legózás közben, labdavezetésnél tornaórán, ugyanez a vonalvezetés rajzórán vagy színezésnél. A kreatív gondolkodás fejlődése megfigyelhető művészet órán vagy nyelvtan órán is, ahol a fantáziájuk szárnyal fogalmazás írásánál ennek köszönhetően és fejlődik a memóriájuk is. A technika órákon

végzett feladatok hatással vannak a tanulókra azon a téren is, hogy versenyszerűen törekednek a szépre.

A következő kérdésben arra kérdeztem rá, hogy ha esetleg a technika óra által fejlődő gyerek fejlettségi szintje mégsem lenne tetten érhető más területeken, ennek mi lehet az oka. Erre a kérdésre 5 fő válaszolt. Van, aki ennek okát abban látja, hogy egy-egy gyerek figyelmetlen és nem érdekli őt semmilyen foglalkozás: „Az ok csak az lehet, hogy a gyerekek másfelé terelődik az érdeklődése, mert vannak olyan tanulók (néha), akit nem érdekel se egy technika óra, se művészet, akár egy rajzóra sem”. Másik vélemény szerint előfordul, hogy a gyerekek másképp látják a dolgokat, más kép van a fejükben, és inkább a képzelőerejük működik, egy válaszadó szerint probléma a gyerekek figyelmetlensége is.

A 39. kérdésbe rákérdeztem arra, hogy mit tartanának hasznosabbnak a tanítók annak érdekében, hogy a gyerekeknek ez a fajta képessége még inkább fejlődhessen. Itt több válaszlehetőség közül lehetett választani. A válaszadók többsége eredményesnek tartaná, több olyan szabadidős tevékenység szervezését, ahol a gyerekek a kézimunkát gyakorolhatják (39 fő). Sokan úgy gondolják, hogy hasznos lenne ebből a célból a kézimunkával kapcsolatos szakkörök szervezése is (36 fő). 1 vélemény alapján több technikaórára lenne szükség (12. ábra).

12. ábra: A gyerekek képességfejlesztésének lehetőségei

A 40. kérdésben, hogy a tanítók milyen pozitívumait tudnák felsorolni a NUS által összeállított tantervnek a technika óra keretein belül a következő válaszokat kaptam: 7 fő előnyösnek tartja, hogy a témák kapcsolatban vannak egymással, a tantárgyak között

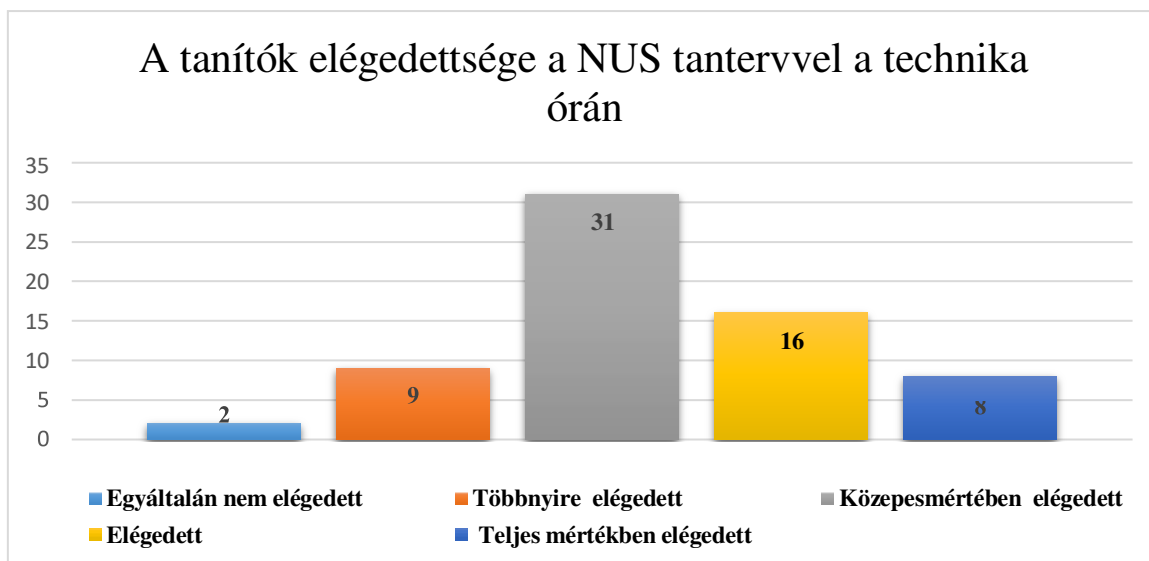
nagyobb az átjárhatóság, ezáltal több oldalról közelítik azt meg. Amit egyik órán a gyerekek elméletben elsajátítanak, azt a másik órán gyakorlatban még inkább megismerhetik (pl. matematika órán, miután a testekről tanulnak, technika órán elkészítik annak térbeli változatát). Felkészíti a gyerekeket az élet valós kihívásaira 1 fő válasza szerint: *„A NUS tanterv az innovatív technológiai megoldások és a gyakorlati alkalmazások iránti érdeklődést és elkötelezettséget hangsúlyozza, amely nagyban elősegíti a diákok sikeres felkészülését a technológiai iparban”*. A tanító szabadabban alakíthatja a tantervet (3 fő), színesebb, változatosabb feladatok elé állítja a gyerekeket (11 fő). A kreativitást és a szabad gondolkodást, a változatos anyagfelhasználást részesíti előnyben, nem annyira kötött, és egyszerűbb dolgokat kell elkészítenie a gyerekeknek, ami több sikerélményt nyújt a számukra (2 fő). Teret enged a kreatív gondolkodásnak mind a diák, mind a tanár részéről, alkotásaiknak csak a fantáziájuk szab határt. Pozitívuma az is, hogy jobban elősegíti a logikus gondolkodást, elképzelést, szépérzékét valamint a kez ügyesség fejlődését (1 fő). Változatos technikákat alkalmaz, ami ösztönzi a gyerekek szabadabb gondolkodását is. 3 tanító válasza szerint nem tapasztaltak a NUS kapcsán olyan változást a tantervben, amit pozitívumként említene, és 39 fő nem válaszolt a kérdésre.

Negatívumként említették a válaszadók a 41. kérdés keretein belül, hogy a NUS által összeállított tanterv kapcsán, sokszor nem a gyerekek életének megfelelően van összeállítva, a feladatok néha bonyolultak és összetettek, ezért az adott korosztálynak nem megvalósítható (7 fő). *A NUS tanterv nagyon komplex és nagy mennyiségű információt tartalmaz, amelyet nehéz lehet a diákoknak befogadni és megérteni*. Többen negatívumként említették, hogy nagyon kevés az óraszám (8 fő), valamint az alapanyagok beszerzését (4 fő): *„Néha nem veszi figyelembe, hogy az anyagokat meg kell vásárolni. Ezek pedig igen költségesek, néha pedig a beszerzésük is nehézkes”*. 6 fő nem írt példát a NUS által készített tanterv kapcsán, és 42 fő nem válaszolt erre a kérdésre.

A következő kérdésben a NUS alapján készített tanterv hatékonyságára kérdeztem rá, a technika óra tananyagán belül, azonban erre a kérdésre 47 fő nem válaszolt és 3 fő pedig azt a választ adta, hogy nem látja a hatékonyságát. A maradék 17 fő pedig a következőképpen indokolta a NUS hatékonyságát technika órán: hogy nagyjából egy jól kidolgozott tantervről van szó, kisebb nagyobb hibákkal, ami igyekszik lépést tartani a mai világgal, és ezáltal a gyerekek érdeklődési körével is. Olyan innovatív oktatási módszereket alkalmaz, mint például a projektalap, szélesebb körű ismeretet nyújt, jellemzője a gyakorlati alkalmazások, versenyképesség fejlesztése. Előnye a csoportmunkára való nevelés és a projekt munkák gyakorlata. Van, aki úgy véli, hogy: *„mint minden kez ügyességre épülő*

foglalkoztatás, ez is eredményes a gyerekek fejlesztése szempontjából. A NUS ugyanúgy képezi, fejleszti, gyakorlati módokon kreativitásra, egyediségre, csapatmunkára, problémamegoldásra neveli a gyerekeket”. Hatékonysága abban is megnyilvánul, hogy szabad és kreatív gondolkodásra ösztönözi a gyerekeket, valamint a NUS tanterv próbálja a minél érdekesebben bemutatni az egyes témákat. Több teret ad a gyerekeknek az elkészítendő munka kapcsán, fejleszti a tanulók kreativitását, és közösségformáló hatása is jellemző.

Az utolsó kérdésként, mintegy összefoglalva az eddigieket, a megkérdezett tanítónktól megtudtam, hogy többnyire meg vannak elégedve a NUS által összeállított tantervvel a technika óra keretein belül, amit egy 1-5-ig terjedő skálán értékelték. A válaszadók közül 2 fő jelölte be az 1-est, vagyis egyáltalán nincs megelégedve. 9 fő értékelte elégedettségét 2-esre, vagyis kis mértékben van megelégedve a tervvel. A tanítók közül 31 fő többnyire meg van elégedve, azaz a 3-ast jelölte be, 16 fő pedig kicsit jobban meg van elégedve vele 4-esre értékelte, és 8 fő teljes mértékben elégedett ezzel a NUS által összeállított tantervvel a technika óra keretein belül 1 fő pedig nem adott választ (13. ábra).

13. ábra: A tanítók mennyire vannak megelégedve a NUS alapján összeállított tantervvel a technika óra keretein belül.

A kutatásom eredményeit összesítve megállapíthatom, hogy az első hipotézisem a tanítók által adott válasz alapján beigazolódott. A kérdőívet kitöltők egyöntetűen az egyik pozitívumként említik a NUS-sal kapcsolatban, hogy mivel nagyobb hangsúlyt fektet a szabad és kreatív gondolkodás fejlesztésére, eredményesebb lehet a tanulók előmenetele a technika órán. A tanító szabadabban alakíthatja a tantervet, színesebb, változatosabb

feladatok elé állítja a gyerekeket. A kreativitást és a szabad gondolkodást, a változatos anyagfelhasználást részesíti előnyben, nem annyira kötött, és színesebb dolgokat kell elkészítenie a gyerekeknek, ami több sikerélményt nyújt a számukra. Teret enged a kreatív gondolkodásnak mind a diák, mind a tanár részéről, alkotásaiknak csak a fantáziájuk szab határt. Változatos technikákat alkalmaz, ami szintén a szabadabb gondolkodásra ösztönzi a gyerekeket.

A második hipotézisem, amely szerint a gyerekek eszköz- és anyagismerete fejlett, jól bánnak a különböző alapanyagokkal, a megmunkálás technikájában otthon vannak, nem igazolódott be. Bár a NUS által összeállított tanterv változatos és felöleli a különböző alapanyagok feldolgozását, a tanítók alapanyag- és eszközhiány miatt nem alkalmazzák minden anyag felhasználását, a válaszokból kiderül, hogy a papírral való munkát minden iskolába gyakran alkalmazzák, és a gyerekek is szívesen dolgoznak vele, viszont vannak olyan anyagok, amit ritkán vagy egyáltalán nem is alkalmaznak a tanítók technika órán, ilyen például a fém, amit a válaszadók közül senki sem használ fel órán és ebből kifolyólag a gyerekeknél nem is tartozik a kedveltebb technikák közé. A városban és az 1. osztályban tanítók válaszaiból kiderült, hogy nincs gond a gyerekek eszköz és alapanyagellátását illetően. A korosztály növekedésével azonban egyre többbe kerülnek az alapanyagok, amit a tanterv felhasználásra javasol, és így nehezebb megoldani, és sokszor lehetetlen is beszerezni azokat 3.- 4. osztályokban, főleg falun. Viszont a tantervet követve mindannyian alátámasztották, hogy a gyerekek eszközhasználatára minden osztályban látványosan fejlődik egy-egy tanév folyamán, aminek előnyei hatással vannak más tanórákra is.

A harmadik hipotézisem, amely szerint a NUS által kidolgozott tanterv technika órákra vonatkozó része, jól átgondolt minden tekintetben pozitív változtatásokat tartalmaz a korábbi tantervhez képest, részben igazolódott be. Rohamosan fejlődő világunkban ugyanis lépést kell tartani a társadalmi és technikai változásokkal, ezért már tényleg szükség volt egy új oktatási formára. Az új tanterv többnyire egy jól átgondolt és felépített rendszer, ami figyelembe veszi a gyerekek érdeklődési körét és a társadalmi változásokat, nagyobb hangsúlyt fektet a különböző készségek fejlesztésére, egy téma alaposabb megismertetésére, a gyerekek figyelmének lekötésére, az önkifejezés megvalósítására és sikerélmény elérésére is. Pozitívuma az is, hogy jobban elősegíti a logikus gondolkodást, elképzelést, szépérzékét valamint a kezűgyesség fejlődését is. Azonban a válaszadók nagyobb százaléka úgy véli hogy az egyik negatívuma az óraszámok csökkentése. A gyerekek számára kevés a heti egyszer 45 perc ezekre a foglalkozásokra. A tanítók, hogy pótolják a hiányzó időt, lehetőséget adnak az adott munka befejezésére a 3-4. osztályokban általában otthon, a

kisebbségnél szüneten, vagy napközben, és ez nem a legjobb megoldás. A pedagógusok véleménye szerint szükség lenne olyan szakkörökre, vagy szabadidős tevékenységekre, ahol a kézimunkát gyakorolhatják.

A negyedik hipotézis egyöntetű alátámasztást nyert, hiszen a válaszoló pedagógusok fontosnak tartják, hogy a technika órákon hangsúlyt fektetve a hagyományok ápolására megjelenjenek a különböző nemzeti motívumok, ezáltal is közelebbivé téve számukra népi hagyományainkat, nemzeti szokásainkat. Szinte mindenki elengedhetetlennek tartja, hogy ezeken a foglalkozásokon elősegítsék a gyerekek számára, hogy felismerjék a nemzeti díszítéseket, színvilágot, és alkalmazzák is a nemzeti kultúránk alapját képező díszítőművészet jelképeit. A tanterv által biztosított szabadságnak köszönhetően csupán a tanítók kreativitásától függ, hogy egy-egy ünnep vagy jeles nap kapcsán hogyan mutatják be a különböző ünnepkörökhöz tartozó szokásokat, jelképeket. Hiszen a jövő generációjával kiemelkedően fontos a hagyományok megismertetése, mert rajta keresztül sikerül úgy átadni elődeink tudását, hogy közben a társadalomban bekövetkező változásokat is követhetik, amit beépítve a mindennapokba nem csak megőrzik, de megtanulják megélni és továbbadni azt. Ezek a foglalkozások lehetőséget biztosítanak arra, hogy a különböző népi motívumok eszközeivel fejlődjön a gyerekek esztétikai érzéke, általa nyitottá váljanak a világ dolgaira, és általa sikerül fontossá tenni nem csak múltunk megőrzését, hanem más népek kultúrájának tiszteletét is.

Kutatásom eredményeit összesítve megállapítható, hogy a NUS által kidolgozott változtatásokra már szükség volt az oktatásban. Ezeket a módosításokat igyekeztek jól átgondolva megvalósítani, figyelembe véve a ma gyerekeinek igényeit, szükségleteit. A megkérdezett pedagógusok többsége pozitívként tekint ezekre a változtatásokra, csupán egy-két apróságot említve ezen a téren negatívként (eszköz és időhiány). Mivel nagyobb szabadságot biztosít mind a tanárok, mind a diákok számára, nemcsak lehetőség nyílik a különböző készségek fejlesztésére, hanem új, színesebb és változatosabb formában biztosítja a tananyag elsajátítását.

ÖSSZEFOGLALÁS

Szakdolgozatomban azt a kérdést vizsgáltam, hogy milyen szerepe és jelentősége van a kézügyességet támogató tantárgyaknak az elemi iskolások képességeinek fejlődése szempontjából, valamint, hogy milyen újfajta lehetőségei vannak a kézimunka tanításának alsó osztályokban, kifejezetten a NUS bevezetésének a tapasztalatai tükrében. Külön megvizsgálva a NUS alapján összeállított tantervet, annak hatékonyságát a technika óra keretein belül.

Munkámat három fő fejezetre osztottam, az első részben a kézimunka elemi osztályokban való oktatásának általános kérdéseivel foglalkoztam. Kitértem a kézimunka, kézművesség jelentőségére, a témával kapcsolatos kérdésekre, fogalmakra. Az elmúlt évtizedek alatt világossá vált, hogy ezek a foglalkozások összetett fejlesztő hatása miatt fontos részét kell, hogy képezzék az oktatásnak már kisiskolás korban is. Hiszen általa fejlődik többek között a gyerekek kreativitása, esztétikai érzékenysége, térlátása, fantáziája, problémamegoldó- és finommotorikus készsége is. Segítségével felkelthetjük a gyerekek érdeklődését a manuális tevékenységek iránt, ami világunkban egyre inkább háttérbe szorul. Valamint szoros kapcsolatban van a néphagyományok ápolásával, melynek megismertetésében mára fontos szerepet tölt be az iskola. A második fejezetben a kézimunka tanításának módszertani követelményrendszerét vázoltam fel. Melyben kitértem Ukrajna Oktatási és Tudományos Minisztériuma 2017-ben kidolgozott új oktatási rendszerére, az új ukrán iskola (NUS) bevezetésének fontosságára. Valamint felvázoltam az újonnan összeállított és a korábban használt tanterv hasonlóságait és eltéréseit, a technika óra keretein belül alsó osztályokban. A harmadik fejezetben azt vizsgáltam meg, hogy hogyan valósul meg a kézimunka oktatása a NUS keretein belül alsó osztályban. Ebből a célból végzett kutatásom alapját a kárpátaljai magyar alsó osztályban dolgozó pedagógusok körében végzett kérdőíves felmérés eredménye adta. A válaszok alapján képet kaptam arról, hogy a tanítók általánosságban meg vannak elégedve az új oktatási formával, annak újszerű lehetőségeivel. Az elmúlt évek során megfigyelhető rohamos fejlődésnek köszönhetően szükségessé vált, hogy bizonyos változtatások történjenek az oktatásban is. A NUS alapján kidolgozott tanterv egy jól átgondolt és felépített rendszer, ami figyelembe véve a gyerekek érdeklődési körét és a társadalmi változásokat, nagyobb hangsúlyt fektet a különböző készségek fejlesztésére, egy téma alaposabb megismertetésére, a gyerekek figyelmének lekötésére, az önkifejezés megvalósítására és sikerélmény elérésére. Hiányosságok többnyire a gyerekek eszköz és anyag ellátása és használata terén említhető meg, és a kézimunka tevékenységekre szánt idő csökkenése miatt tapasztalható. Ezekre azonban komolyabban oda kellene figyelni, a tanítók szerint, mert a gyerekek szeretik a

technika órák által biztosított tevékenységeket, és általa könnyebben felvehető a harc az „okostelefonok digitális világával”, visszaszerezve érdeklődésüket a manuális tevékenységek iránt. Egyik pozitív változtatás a tantárgyak közötti átjárhatóság, ami elősegíti, hogy a tanulók alaposabban megismerhetnek egy-egy témát, és az ebből fakadó előnyök tetten érhetőek a gyerekek fejlődésében is (pl. kez ügyesség, logikus gondolkodás, kreativitás, eszközhasználat, fogalmazás, szépérzék, precizitás, türelem terén). Kiemelkedő fontosságú az egymás iránti empátia, és a közösségépítő hatása is. Mindez pedig hozzájárul egy egymásra odafigyelő, mások érdekeit is figyelembe vevő nemzedék felnövekedéséhez. Ezek az órák lehetőséget adnak megismertetni a gyerekekkel nemzeti hagyományainkat, ami nemcsak a múltunk megőrzését jelenti, hanem általa a megmaradásunkat, a jövő megteremtését is. Összességében elmondható a vizsgált téma kapcsán, hogy a manuális készségek fejlesztését támogató tantárgyak szerepe bár nem emelkedik ki számottevően a többi tantárgy közül, a pedagógusok mégis felismerik mindazt a kedvező hatást, amelyek a tanulókat a tevékenységek során érik, felismerik a bennük rejlő pozitív lehetőségeket, s mint élményforrást tartják számon a többi tevékenység sorában. Hasonlókra mindenképpen szükség van, hogy megszerettessük a gyerekekkel az alkotó tevékenységeket, magát az önfeledt tárgykészítés örömeit, amely hatékonyan befolyásolja a tanulási folyamatokat is.

РЕЗЮМЕ

У своїй дипломній роботі я вивчала питання про роль і значення предметів, що розвивають спритність рук з точки зору розвитку здібностей учнів початкової школи, а також нові можливості навчання рукоділля в початкових класах, особливо у світлі досвіду впровадження НУШ. Окремо дослідила навчальну програму, складену на основі НУШ, її ефективність у межах предмету «Технологія».

Свою роботу розділила на три основні розділи. У першій частині я розглянула загальні питання про навчання рукоділля в початкових класах. Висвітлила важливість рукоділля та ремісничої справи, питання та поняття, пов'язані з цією темою. Протягом останніх десятиліть стало зрозуміло, що ці заняття, завдяки своєму комплексному розвивальному впливу, повинні становити значну частину процесу навчання вже в молодшому шкільному віці. У другому розділі я вивчала методологічні вимоги до навчання рукоділля, у якому зупинилася на значенні нової системи освіти, розробленої Міністерством освіти та науки України у 2017 році під назвою Нова Українська Школа (НУШ). Також у межах предмету «Технологія» в початкових класах я окреслила подібні та відмінні риси нової та попередньої навчальної програми. У третьому розділі досліджувала, як реалізується навчання рукоділля в рамках НУШ у початкових класах. Для цього основою мого дослідження стали результати анкетування вчителів, які працюють в угорськомовних початкових класах шкіл Закарпаття. На підставі відповідей я дізналася, що вчителі в цілому задоволені новою формою навчання та її інноваційними можливостями. Через стрімкий розвиток, який спостерігається останніми роками, виникла необхідність внести певні зміни і в освіту. Навчальна програма, розроблена на базі НУШ, є продуманою та структурованою системою, яка, враховуючи інтереси дітей та соціальні зміни, робить більший акцент на розвиток різноманітних навичок, ґрунтовному вивченні теми, приверненні уваги дітей, реалізацію самовираження та досягненні відчуття успіху. Найбільше недоліків можна відзначити в забезпеченні та використанні дітей інструментами та матеріалами, скороченні часу, відведеного на виконання рукоділля. Отже, з точки зору досліджуваної теми, можна зробити висновок, що, хоча роль предметів, що підтримують розвиток спритності рук значно не зростає серед інших, проте вчителі виокремлюють позитивні зміни, які відбуваються з учнями під час діяльності. Педагоги розпізнають позитивні можливості, які властиві їм, і вважають їх джерелом вражень серед інших видів діяльності. Так само абсолютно необхідно, щоб діти полюбили заняття, які хвилюють

їх та приносили справжню радість від створення предметів, що ефективно впливає на процес навчання, а також відіграє роль у збереженні народних традицій.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Amtmanné Hédervári Zita (2008): *Hagyomány és felelősség. Hagyományos forma, és mintakincs napjaink tárgykultúrájában* III. [https://www.nive.hu/Downloads/Szakkepzesi dokumentumok/Bemeneti kompetenciak_meresi_ertekelesi_eszkozrendszerenek_kialakitasa/4_1004_035_110131.pdf](https://www.nive.hu/Downloads/Szakkepzesi_dokumentumok/Bemeneti_kompetenciak_meresi_ertekelesi_eszkozrendszerenek_kialakitasa/4_1004_035_110131.pdf)
Letöltés időpontja: 2023.01.19.
- Bagu Balázs (1993): Tanterv. Intermix Kiadó, Ungvár.
- Baksa Brigitta (2009): *A néprajzi ismeretek oktatásának múltja és jelene*, Budapest. <http://doktori.btk.elte.hu/hist/baksabrigitta/diss.pdf>, Letöltés időpontja: 2023.01.27.
- Baksa Brigitta (2015): *Néprajz az iskolában. A néprajzi ismeretek tanításának múltja és jelene.* <http://real.mtak.hu/36484/1/Neprajz%20az%20iskolaban1.pdf>, Letöltés időpontja: 2023.01.04.
- Benedek Krisztina - Sándor Ildikó (2018): *Útravaló! A néphagyomány közvetítésének módszerei az óvodában.* Hagyományok Háza Budapest.
- Bíró Gábor (2016): Kreatív klímával a tehetségekért. *Tehetség*, 24 (3), 5-9. <https://adoc.tips/3-szam-a-lapban-a-magyar-tehetseggondozo-tarsasag-2016.html>,
Letöltés időpontja: 2023.01.13.
- Bodor Viktória (XXIII, évfolyam, 2018/3. szám): *A kárpátaljai alsó tagozatos Magyar nyelv tankönyvek nyelvi diverzitáshoz való viszonyulása*, KMPSZ, Közoktatás <http://kmps.uz.ua/images/files/kozoktat/kozoktat20183.pdf> Letöltés időpontja: 2023.05.11
- Dr. Bucherna Nándorné – Faust Dezsőné - Zadravec Teréz (2005): *Néphagyomány- őrzés az óvodában.* A Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága, Budapest.
- Dr. Géczi-Laskai Judit (2015): *Kézművesség – a technika, gyakorlat és életvitel tantárgy kiegészítő jegyzete*, Budapest. https://dtk.tankonyvtar.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/3902/geczi_laskai_kezmuvesseg.pdf?sequence=1 Letöltés időpontja: 2023.01.19.
- Fazekasné Fenyvesi Margit (2014): *A kreativitás fogalma és fejlesztése*, https://dtk.tankonyvtar.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/4396/11_fazekasne.pdf?sequence=1&isAllowed=y Letöltés időpontja: 2023.01.19.

Gécziné Laskai Judit (2013): *Hagyományismereti tankönyvek.*

<https://docplayer.hu/43971205-Geczine-laskai-judit-hagyomanyismereti-tankonyvek.html>, Letöltés időpontja: 2023.01.22.

Géczi-Laskai Judit (2013): *Kell-e és lehet-e a néphagyományt tanítani/tanulni?*

http://epa.oszk.hu/02400/02411/00002/pdf/EPA02411_gyermekneveles_2013_2_036-047.pdf, Letöltés időpontja: 2023.01.22.

Győrffy István (1939): *A néphagyomány és a nemzeti művelődés.* Egyetemi Néprajzi Intézet, VIII., Múzeum-Körút 6. Budapest.

Hrescsenkó Mihály, 2016. Грищенко Михайло (2016): *Нова українська школа.*

Концептуальні засади реформування середньої школи
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> Letöltés időpontja: 2023.01.26.

Hunkár Márta (2013): *A kutatás módszertana,* Debrecen.

https://dtk.tankonyvtar.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/3424/kutatas_modszertan_gyakorlati_jegyzet.pdf?sequence=1 Letöltés időpontja: 2022.12.10.

Kántor Judit, Rigó Róbert (2013): *Kompetenciafejlesztési lehetőségek a hon- és népismeret területén.*http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Kompetenciafejlesztési_lehetsgek_a_hon- s npismeret terletnV2/index.html, Letöltés időpontja: 2023.01.22.

Kósa László – Szemerkenyi Ágnes (1975): *Apáról fiúra.* Móra Könyvkiadó, Budapest.

Maszol Ljudmila, Hajdamaka Olena, Kolotyilo Okszana (2018): *Művészet, 1.osztály.* Світ, Lemberg.

Maszol Ljudmila, Hajdamaka Olena, Kolotyilo Okszana (2019): *Művészet, 2.osztály,* Bukrek, Csernyivci.

Maszol Ljudmila, Hajdamaka Olena, Kolotyilo Okszana (2020): *Művészet, 3.osztály,* Bukrek, Csernyivci.

Maszol Ljudmila, Hajdamaka Olena, Kolotyilo Okszana (2021): *Művészet, 4.osztály,* Bukrek, Csernyivci.

Paládi - Kovács Attila (2015): *Néprajzi értekezések,* Magyar néprajzi társaság, Budapest.

<https://docplayer.hu/41127785-Neprajz-az-iskolaban-a-neprajzi-ismeretek-tanitananak-multja-es-jelene.html> Letöltés időpontja: 2023.01.26

Szavcsenkó Alexandra Jakovlevna, 2022. (2022: Tanterv./Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 1-4 клас.

https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli?fbclid=IwAR29XtlkNRXjG4typjtMB1rzqZMj8r20QGtrxggcwRNv-WO_Ch0gHqPuuyc Letöltés időpontja: 2023.01.14.

Tóth László - Király Zoltán (2006): Új módszer a kreativitás megállapítására: A tóth-féle kreativitást becslő skála. Magyar pedagógia, 106 (4), 287-289. <https://magyarpedagogia.bibl.uszeged.hu/index.php/magyarpedagogia/article/view/365> Letöltés időpontja: 2023.01.16.

Ukrán Oktatási Minisztérium 38-39. sz. rendelet 380. cikkelye. Закон України Про освіту: Відомості Верховної Ради 2017, № 38-39, ст.380 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> Letöltés időpontja: 2023.05.11.

Ukrán Oktatási és Tudományos Minisztérium, NUS. Міністерства Освіти і Науки України: Програми Нової української школи 1-4 класів. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli> Letöltés időpontja: 2023.01.16.

Ukrán Oktatási Minisztérium 1021. sz. rendelete 2017.07.13. Наказ МОН України від 13.07.2017 № 1021 https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/56645/

Letöltés időpontja: 2023.01.26

Ukrán Oktatási és Tudományos Minisztériuma, 2006. Міністерства Освіти і Науки України (2006): Програми для середньої загальноосвітньої школи 1-4 класи, "Початкова школа" Київ

Vekerdy Tamás, Nők Lapja (2016): „Apámból ömlöttek a versek”- Közeli Vekerdy Tamással <https://www.noklapja.hu/aktualis/2016/03/31/kozeli-vekerdy-tamas-pszichologussal/> Letöltés időpontja: 2023.05.11.

Veremijcsik I.M. (2005): *Munka, Út a mesterséghez, 1.osztály*. Оріяна-нова, Lemberg.

Veremijcsik I.M. (2005): *Munka, Ezeremester gyerek, 2.osztály*. Оріяна-нова, Lemberg.

Veremijcsik I.M. (2005): *Munka, Űgyes kezű mesterek, 3.osztály*. Оріяна-нова, Lemberg.

Veremijcsik I.M. (2005): *Munka, Fúrj és faragj, 4.osztály*. Оріяна-нова, Lemberg.

MELLÉKLET

1. sz. melléklet: A válaszadók iskolánkénti számaránya

Iskola neve	1. osztály	2. osztály	3. osztály	4. osztály
Barkaszói Líceum	+	+		
Gyulai Gimnázium	+	++	++	
Tiszabökényi Gimnázium	+	+	+	++
Nagydobronyi Líceum	+	+		
Szernyei Gimnázium			+	+
Nagybégányi Gimnázium	+	+		
Badalói Gvadányi József Gimnázium	+	+	+	+
Gálócsi Elemi Iskola	+			+
Nagygejőci Gimnázium				+
Csapi 2. Sz. Széchenyi István Középiskola	+		+	+
Beregszászi Kossuth Lajos Líceum			++	
Técsői Hollósi Simon Középiskola		++		
Viski Kölcsey Ferenc Középiskola	+		+	
Aknaszlatinai Bolyai János Líceum		+	+	
Halábori Gimnázium				+
Kőrösmezői Magyar Tannyelvű Általános Iskola			+	
3. Sz. Perényi Zsigmond Középiskola				+
Nagymuzsalyi Középiskola	+			

Nagyberegri Dobrai Pèter Közèpiskola	+			+
Munkàcsi 14 Sz. Általános Iskola	+		+	
Nevetlenfalui Közèpiskola				+
Koncházai Líceum	+	+		
Eszenyi Bázisiskola	+			
Papi Gimnázium				+
Ráti Gimnázium	+			+
Tiszaásványi Gimnázium	+			
Csongori Gimnázium	++	+		+
Bakosi P. Frangepán Katalin Gimnázium		+		
Nagydobronyi Líceum	+	+		
Jánosi Líceum	+			
Szolyvai 1. Számú Elemi Iskola	+			
Tiszakeresztúri Általános Iskola				+
Kígyósi Elemi Iskola				+
Aklihegyi Gimnázium	+			
Dédai Gimnázium	+			
Nem nevezte meg			+	++

2.sz. melléklet: A kutatás során használt kérdőív

A kézimunka tanítás újszerű lehetőségeinek vizsgálata 1-4 osztályban.

A jelenlegi kérdőív a kézimunka jelentőségét vizsgálja az 1-4 osztályos gyerekek fejlődésében, valamint az új NUS tanterv változásait, annak eredményességét a technika órán belül. Az eredmények egy tudományos dolgozat elkészítését segítik. A kitöltés teljesen anonim. A válaszokat bizalmasan kezelem és előre is köszönöm!

1. Neme?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

Férfi

Nő

2. Mikor született?

3. Milyen iskolai végzettséggel rendelkezik?

Soronként csak egy választ jelöljön be.

Egyetem

Főiskola

Még tanul

Egyéb

4. Kárpátolja melyik iskolájában dolgozik?

5. Hány éves szakmai tapasztalattal bír?

6. Hány éve tanít alsó osztályban?

7. Jelenleg milyen osztályban tanít?

Soronként csak egy választ jelöljön be.

1. osztály

2. osztály

3. osztály

4. osztály

8. Hány tanuló jár az osztályba?

9. Ebből hány fiú és hány lány?

Megvalósítás

10. Egy héten hány technika órájuk van?

11. Mennyire tartja fontosnak a technika órát a többi tantárgy között? Miért?

12. Milyen gyakran fordul elő, hogy nem tartja meg az órarendben kiírt technika órát, és más tantárgyakat oktat helyette?

- 1- soha
- 2- ritkán
- 3- nem válaszol, nem tudja
- 4- előfordul
- 5- gyakran előfordul

Soronként csak egy választ jelöljön be.

Soha

1

2

3

4

5

Gyakran előfordul

13. Ismeri-e a NUS tanterv követelményrendszerét?

Soronként csak egy választ jelöljön be.

Igen

Nem

14. Milyen különbségeket tudna felsorolni a régi és az új tanterv között a technika tantárggyal kapcsolatban?

15. Tartalmaz-e a NUS tanterv olyan tananyagot Ön szerint, ami kivitelezhetetlen technika órán?

16. Vannak-e egyéb nehézségek az óra levezetésével kapcsolatban?

Soronként csak egy választ jelöljön be.

Igen

Nem

17. Ha igen, hogyan oldhatóak ezek meg?

18. Mennyire jó az alapanyag és az eszköz ellátottságuk a technika órán?

Soronként csak egy választ jelöljön be.

Nem jó

1

2

3

4

5

Nagyon jó

19. Hogyan szerzik be az alapanyagot és eszközöket a technika órára?

Választhat több lehetőséget

Támogatásokból

Az iskola segítségével

Szülők segítségével

Saját erőből

Egyéb: _____

20. Elégségesnek tartja-e a rendelkezésre álló időkeretet a témakörök feladatainak tanórákon való megvalósítására?

Soronként csak egy választ jelöljön be.

Igen

Nem

21. Ad-e lehetőséget a gyerekeknek, az időkeret túllépése után, az adott tevékenység befejezésére?

Soronként csak egy választ jelöljön be.

Igen

Nem

22. Ha igen, mikor?

Több válasz lehetséges

Csengő után

Napköziben

Önálló befejezés otthon

Egyéb: _____

23. Teljes mértékben a tanterv szerint halad technika órán, vagy előfordul, hogy helyettesíti más témával?

Válaszát indokolja meg!

24. Melyik tevékenységet alkalmazza a leggyakrabban technika órán?

- Papírmegmunkálás
- Képlékeny anyagok és alakításuk
- Modellezés
- Fonállal és textillel való munka
- Műanyag megmunkálás
- Fémmegmunkálás
- Egyéb: _____

25. Ezek közül melyik tevékenység a gyerekek kedvence és miért?

26. Melyek azok a tevékenységek, amit a gyerekek a legkevésbé kedvelnek? Mit gondol miért?

27. Ön szerint alkalmazzák-e a gyerekek otthon is az iskolában elsajátított technikai ismereteket?

28. Megjelenik-e technika óráján a néphagyományőrzés?

Soronként csak egy választ jelöljön be.

Igen

Nem

29. Ha igen, milyen formában?

30. Ha nem, mi lehet az oka?

31. Alkalmazza-e a magyar vagy az ukrán néphagyomány díszítő elemeit technika órákon?

Soronként csak egy választ jelöljön be.

Igen

Nem

32. Ha igen, milyen formában?

33. Ön szerint megfigyelhető-e a bármilyen fejlődés a gyerekek kézügyességében év végéig, technika órán, vagy azon kívül?

Soronként csak egy választ jelöljön be.

Igen

Nem

34. Miben nyilvánul ez meg?

35. Lát-e összefüggést a manuális tevékenységek iránt tanúsított érdeklődés (vagy annak hiánya) és a digitális eszközökkel való tevékenységek gyakorisága között a kisiskolások körében?

36. Tetten érhető-e a tanulók kézügyességének, problémamegoldó készségének a fejlettsége más tanórákon?

Soronként csak egy választ jelöljön be.

Igen

Nem

37. Ha igen miként?

38. Ha nem mi lehet az oka?

39. Mit tartana hasznosabbnak annak érdekében, hogy a gyerekeknek ez a fajta képessége még inkább fejlődhessen?

Több válasz lehetséges.

Több szabadidős tevékenység, ahol a kézimunkát gyakorolhatják

Kézimunkával kapcsolatos szakkörök szervezése

Egyéb: _____

40. Milyen pozitívumokat tudna felsorolni a NUS tantervvel kapcsolatban a technika tantárgy keretein belül?

41. Milyen negatívumokat tudna felsorolni a NUS tantervvel kapcsolatban a technika tantárgy keretein belül?

42. Miben látja a NUS alapján készített tanterv hatékonyságát, a technika tananyagán belül?

43. Ön mennyire van megelégedve NUS tantervvel a technika óra keretein belül?

Soronként csak egy választ jelöljön be.

Egyáltalán nem

1

2

3

4

5

Teljes mértékben

2. sz. melléklet: A Barkaszói Líceum 1-4 osztályos tanulónak technika órán készített néhány munkája.

3. sz. melléklet: Technika óravázlat

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Pedagógia és Pszichológia Tanszék

Osztály: 3.

Témája: Szakmákkal való ismerkedés

Az óra cél- és feladatrendszere: bővíteni a tanulók tudását a különböző mesterségekről, megismertetni velük a só- liszt-gyurma tulajdonságait és a belőle való formaalkotást, fejleszteni ízlésüket, figyelemkészségüket, kreativitásukat. Nevelni őket a hagyományok és a régi mesterségek tiszteletére, megőrzésére, a pontos, precíz munkára. Valamint a gyerekek önértékelési képességeinek fejlesztése.

Eszközök: só- liszt- gyurma (liszt, só, olaj, víz) vízfesték, fültisztító pálcika.

Az óra menete:

I. Szervezés

(Ellenőrzöm a gyerekek felkészültségét a technika órára)

- Jó napot kívánok!
- Jó napot kívánok!
- Szeretnék megkérni titeket, hogy az óra folyamán legyetek csendben, a feltett kérdéseimre pedig kézfelemeléssel jelezzétek azt, hogy választ tudtok adni.

II. Bevezető rész

- A világon szinte minden embernek van legalább egy tanult mestersége. Ezzel foglalkozik, ezzel keresi a pénzt, ez a foglalkozása.
- Nézzétek meg a képen látható embereket, vajon mi lehet a foglalkozásuk? Ezen kívül milyen foglalkozásokat ismerünk még?

- Ki mivel szeretne foglalkozni, mi szeretne lenni, ha nagy lesz?
- Tudom, hogy nagyon sokat ismertek már közülük, de biztos vagyok benne, hogy vannak amelyekről még nem hallottatok vagy keveset tudtok. Most nézzétek meg a következő képet, szerintetek ezeknek az embereknek mi lehet a foglalkozása?

- A fazekas, égetett agyagból készített használati tárgyak, elsősorban edények előállításával foglalkozott. Az ő keze alól kerültek ki az agyagtálak, a korsók és a fazekak. Nehéz mesterség volt régen a fazekasoké. Megerőltető dolog a földdel dolgozni, taposni, gyúrni az agyagot nap, mint nap. De a mesterség megtanulása is fáradságosabb volt más mesterségénél, mert sokat kellett a korongolást gyakorolni. Mégis leginkább szegény emberek voltak a fazekasok.
- A tanulást korán kellett kezdeni. Nyolc-kilenc éves korában már kis tányért korongolt az inas. De még jó pár év gyakorlás kellett ahhoz, hogy mester váljék belőle.
- A legnehezebb része a mesterségnek az agyag kibányászása volt. Ezután következett az előkészítése. Vagdosták, szelték az agyagot, így tisztították ki belőle a fűszálakat, szennyeződést. Ez ugyan könnyű, de unalmas munka volt, éppen inasnak való. Aztán mezítláb körbe-körbe járva taposták az agyagot, ami megint csak nagy erőt kívánt. Végül gyúrópadon, mint egy tésztát, kézzel is jól kidolgozták.

A téma közlése:

- A mai órán mi is kis inasokká válunk és kipróbáljuk milyen is a fazekas foglalkozás. Az agyagtálak, korsók készítéséhez speciális eszközökre volt szükség. Mivel mi nem rendelkezünk ilyenekkel, ezért a mai órán hasonló technika segítségével só- liszt- gyurmából fogunk tányért készíteni, majd díszíteni.

III. A tárgy elkészítésének folyamata

- Ehhez előkészítettem nektek a lisztből, sóból, vízből és kis olajból álló alapanyagot, amiből mindenki kap egy darabot.

Ha mindenki megkapta a só- liszt-gyurmát, hozzá is kezdhetünk a munkához, először is egy gömböt formázunk belőle, majd pedig kinyújtjuk azt, ezt követően a kis tányérok körbevágásával könnyen megkapjuk a tányér formáját. Ha ezzel kész vagyunk, akkor a maradék gyurmából, akár karácsonyi formákat is vághatunk ki, mézeskalácsforma segítségével. Ha ezekkel elkészültünk, akkor a kész tányért oldalra tesszük, hogy kiszáradjon, hogy majd később ki tudjuk festeni.

Miután kiszáradt a gyurma a gyerekek kedvük szerint díszíthetik azt, aki szeretné, alkalmazhatja az általam is használt technikát, amihez fültisztító pálcikára lesz szükségünk.

A kész munkákat ismét oldalra tesszük, hogy megszáradjanak

V. Befejező rész

- Milyen mesterségről volt szó a mai órán?
- Hogyan nevezzük a fazekast más szóval?
- A népi mesterségekkel való ismerkedést még folytatni fogjuk a következő órán, hisz nagyszüleink öröksége ez, melynek ismerete, megőrzése mindannyiunk kötelessége.
- Hogyan éreztétek magatokat a mai órán?
- Mindenki nagyon ügyesen dolgozott!

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Pedagógia és Pszichológia Tanszék

Osztály: 4.

Az óra témája: Szövés

Az óra cél- és feladatrendszere: a tanulók ismereteinek bővítése a szövésről gyakorlatban, figyelmük és érdeklődésük felkeltése, kreativitásuk és aktivitásuk fejlesztése.

Eszközök: papírtányér, olló, pamut

Az óra menete:

I. Szervezés

- Jó napot kívánok!
- Jó napot kívánok!
- Foglalatok helyet. Megkérlek titeket, hogy az órán legyetek nagyon figyelmesek és aktívak. Ha szeretnétek valamit, karfelnújtással jelezzétek.

II. Bevezető rész

- A mai órán egy új technikával fogunk megismerkedni, ami a szövés.

A szövés egy ősrégi mesterség, aminek ma mi is megtanuljuk a technikáját.

III. A tárgy elkészítésének folyamata

A mai órán mi egy babaszobába való szőnyeget fogunk elkészíteni ezzel a technikával. Én már előre elkészítettem nektek a szövőkeretet, ami papírtányérból és arra kifeszített pamutból áll.

- Elkészített példány megmutatása a gyerekeknek.
- Eszközök szétosztása.

Munkafolyamat:

1. Első lépésünk az lesz, hogy mindenki válasszon egy neki tetsző színű pamutot, vagy akár többet is, amivel szeretne majd dolgozni.
2. Levágunk egy hosszabb darabot a pamutból, melyet rákötünk a legszélső kifeszített pamut tetejére.
3. Minden második kifeszített pamutszál alatt áthúzzuk a pamutot.
4. A sor végén visszafele haladva csináljuk ezt úgy, hogy azok a szálak melyek fent voltak, most alulra kerüljenek.
5. Ezt addig ismételjük míg a pamutszál el nem fogy, vagy ameddig az adott színt szeretnénk használni.
6. Ha elfogyott a pamut, vagy új színt szeretnénk, akkor az előző pamutszál végéhez hozzákötjük a másikat és folytatjuk a munkát.
7. Amikor a szövőkeret aljára értünk, elkötjük a pamutszálat.

Munka közbe figyelmesen dolgozzatok gyerekek és külön figyelmet fordítsatok arra, hogy a pamutot ne húzzátok meg nagyon erősen, hogy ne húzódjon össze a szőnyegetek.

IV. Befejező rész

- Nagyon ügyesen dolgoztatok ma, az elkészült munkákat kiállítjuk, nézzétek meg egymás munkáját is, hogy ki milyen színekkel és hogyan dolgozott.
- Hogyan éreztétek magatokat a mai órán?
- Kinek hogy tetszett a szövés technikája?

A munkahelyek eltakarítása

Miután mindenki elkészült a szőnyegével takarítsuk el a már nem használt eszközöket.

Ім'я користувача:
Ілдіко Греба

ID перевірки:
1015085145

Дата перевірки:
15.05.2023 11:55:41 CEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
15.05.2023 13:41:43 CEST

ID користувача:
100011752

Назва документа: Barta Vivien

Кількість сторінок: 44 Кількість слів: 13355 Кількість символів: 97443 Розмір файлу: 1.48 MB ID файлу: 1014769913

2.77% Схожість

Найбільша схожість: 0.66% з джерелом з Бібліотеки (ID файлу: 1007822288)

2.63% Джерела з Інтернету 320 Сторінка 46

1.38% Джерела з Бібліотеки 63 Сторінка 48

9.34% Цитат

Цитати 49 Сторінка 49

Не знайдено жодних посилань

0.56% Вилучень

Деякі джерела вилучено автоматично (фільтри вилучення: кількість знайдених слів є меншою за 8 слів та 0%)

0.56% Вилучення з Інтернету 55 Сторінка 50

0% Вилученого тексту з Бібліотеки 1 Сторінка 50

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи 6